

Regulacje w zakresie rynku zakładów wzajemnych online w Polsce

Rozważania dotyczące alternatywnych scenariuszy dla określenia najbardziej korzystnego modelu regulacyjnego dla zakładów wzajemnych online w Polsce

Spis treści

1	<u>Streszczenie</u>	4
2	<u>Wprowadzenie do zakładów wzajemnych online</u>	8
2.1	Zakłady wzajemne online jako część rynku gier hazardowych	8
2.2	Reżimy prawne i podatkowe	10
3	<u>Polski rynek zakładów wzajemnych online</u>	13
3.1	Przepisy w zakresie zakładów wzajemnych online	13
3.2	Kluczowe czynniki wzrostu i rozwoju rynku	14
3.2.1	Czynniki rozwoju rynku	14
3.2.2	Czynniki wzrostu rynku	15
3.3	Kształtowanie się rynku zakładów wzajemnych online	19
3.4	Zmiany regulacyjne proponowane w nowelizacji ustawy o grach hazardowych	21
4	<u>Europejskie rynki zakładów wzajemnych online</u>	22
4.1	Przepisy w zakresie hazardu online w krajach UE	22
4.2	Główne wnioski z analizy regulacji w zakresie hazardu online w krajach UE	25
5	<u>Scenariusze rozwoju rynku w Polsce</u>	30
5.1	Scenariusze dla polskiego rynku zakładów wzajemnych online	30
5.1.1	Scenariusz 1, Bieżąca polityka – Opis i wyniki modelowania	31
5.1.2	Scenariusz 2, Restrykcyjne podejście regulacyjne – Opis i wyniki modelowania	33
5.1.3	Scenariusz 3, Kontrolowana liberalizacja – Opis i wyniki modelowania	35
5.2	Wnioski z analizy scenariuszy	37
	<u>Słownik pojęć</u>	39
	<u>Spis rysunków</u>	40
	<u>Zastrzeżenie</u>	41

1

Streszczenie

Świadczenie usług hazardowych w Polsce jest regulowane przepisami ustawy o grach hazardowych z dnia 19 listopada 2009 roku (zmienionej 26 maja 2011 roku). Obowiązujące przepisy dotyczące hazardu internetowego mogą być postrzegane jako restrykcyjne w porównaniu do innych europejskich systemów regulacyjnych. Zakłady wzajemne online są jedyną dozwoloną działalnością hazardową w internecie. Powyższa działalność jest opodatkowana 12% stawką podatku od obrotów, który jest nakładany bezpośrednio na stawki/ zakłady zawierane przez graczy. Usługi hazardowe mogą być świadczone wyłącznie przez licencjonowanych operatorów, którzy muszą spełniać szereg wymagań, np. rejestracja przedsiębiorstwa w Polsce.

Polski rynek zakładów wzajemnych online jest słabiej rozwinięty niż rynki w Europie Zachodniej, ale także w porównaniu do rynków Europy Środkowej. Wartość wskaźnika Gross Gaming Revenue (przychód operatora brutto, GGR) z zakładów wzajemnych (tj. przychód obliczany jako suma stawek minus suma zwrotów polskich klientów generowany na stronach internetowych licencjonowanych jak i nielicencjonowanych operatorów działających w Polsce) na osobę dorosłą wyniosła w Polsce 2,5 euro w 2015 roku, co jest zdecydowanie niższym wynikiem zarówno w porównaniu do krajów o bardziej liberalnych systemach regulacyjnych, takich jak Wielka Brytania (40,3 euro), Dania (41,9 euro) i Czechy (20,1 euro), jak również krajów o restrykcyjnych przepisach w tym zakresie, takich jak Francja (17,3 euro). Ponadto zdecydowana większość zakładów bukmacherskich stawiana jest u nielicencjonowanych lokalnie operatorów (offshore), a nie u lokalnie licencjonowanych usługodawców (onshore). Procent rynku należący do operatorów onshore, który ilustruje udział licencjonowanych operatorów w rynku, mierzony od obrotów w zakładach wzajemnych (suma stawek), to skromne 10%, podczas gdy mierzony za pomocą GGR jest szacowany na poziomie 30% (operatorzy onshore osiągają wyższe marże) w porównaniu do ok. 95% dla Wielkiej Brytanii i ok. 90% dla Danii.

Badanie uczestników rynku hazardowego online¹

wskazuje, że najlepsze kursy i najwyższe premie dla klientów stanowią kluczowe czynniki przy wyborze usług operatorów zakładów wzajemnych. Pomimo sponsoringowych i promocyjnych ograniczeń dla operatorów offshore polscy gracze zdają sobie sprawę z istniejących alternatyw dla licencjonowanych operatorów onshore i są w stanie porównać kursy, zwroty i wygrane za pomocą stron internetowych porównujących kursy. Sposób wdrożenia 12% podatku od obrotów w Polsce - polegający na bezpośrednim odjęciu 12% od stawek graczy, a zatem zmniejszający podstawę do której stosowane są kursy - skutkuje znacznie niższymi zwrotami (łącznie wypłacona graczowi kwota), oraz znacznie niższymi wygranymi (zwrot minus stawka) dla polskiego konsumenta. Dla typowych zakładów po kursie 1,60, 2,00 i 4,00, wygrana na nielicencjonowanych lokalnie stronach (.com) wyniesie odpowiednio 47%, 32% i 19% więcej niż na licencjonowanych lokalnie stronach. Konkretnie przykłady w tym zakresie zostały podane w Rozdziale 3. Powyższe bardzo duże różnice w możliwych wygranych stanowią główny czynnik dla konsumentów, którzy przede wszystkim poszukują lepszej wartości. Ponadto operatorzy offshore wypadają lepiej pod względem szeregu istotnych czynników związanych z łatwości korzystania ze strony internetowej, takich jak rejestracja i deponowanie pieniędzy.

17 lipca 2016 roku Rada Ministrów zaproponowała i skierowała do prac w Sejmie nowelizację ustawy o grach hazardowych, której wejście w życie jest planowane na styczeń 2017 roku. W zakresie zakładów wzajemnych online nowelizacja zakłada utrzymanie opodatkowania obrotów przy stawce w wysokości 12%. Jednakże proponuje ona wprowadzenie blokowania przez dostawców usług internetowych dostępu do stron internetowych nielicencjonowanych operatorów, a także blokowanie usług płatniczych oferowanych przez ich dostawców na stronach internetowych znajdujących się na czarnej liście. Dodatkowo operatorzy zakładów wzajemnych online będą zobowiązani do publikowania regulaminów odpowiedzialnej gry, spełniających wymagania określone w nowej

¹ Illuminas, Online gambling survey [UK]

ustawie.

Za pomocą powyższej nowelizacji rząd zamierza osiągnąć trzy następujące cele:

- Zmniejszenie rozmiaru szarej strefy, poprzez przejście do 60% rynku offshore przez licencjonowanych operatorów onshore;
- Zwiększenie poziomu ochrony graczy poprzez wdrożenie zasad odpowiedzialnego hazardu;
- Wzrost wpływów podatkowych w wyniku zwiększenia procentu rynku należącego do operatorów onshore, czyli zwiększenia procentu obrotów na rynku zakładów wzajemnych generowanych przez operatorów lokalnie licencjonowanych.

Powyższe cele są, co do zasady, zgodne z celami innych państw członkowskich UE stawianymi przy regulowaniu ich rynków zakładów wzajemnych online. Jednak analiza wybranych przykładów rynków europejskich i ich regulacji pokazuje, że środki przewidziane w nowelizacji mogą być niewystarczające i że rząd może narazić się na ryzyko nieosiągnięcia założonych celów. Proponowane blokowanie stron internetowych operatorów offshore jest postrzegane jako w dużej mierze nieskuteczne (ponieważ istnieje wiele sposobów na obejście blokady), jak i pracochłonne dla regulatora (ponieważ wiąże się z ręcznym wyszukiwaniem stron offshore, które należy umieścić na tak zwanej "czarnej liście"). Przykład Włoch wskazuje, że gracze mogą stosunkowo łatwo ominąć blokowanie DNS poprzez zastosowanie dość prostych zmian w swoich systemach komputerowych. Co więcej, operatorzy offshore są w stanie zmienić nazwy swoich stron służących do zawierania zakładów w ciągu kilku minut od opublikowania "czarnej listy" przez regulatora, podczas gdy bannery i linki do tych stron są również na bieżąco aktualizowane. Problemem ogólniejszej natury jest fakt, że blokowanie wpływa również na podstawową ideę wolności internetu. Wiele krajów rozważało wprowadzenie środków blokujących związanych zarówno z dostępem do stron internetowych jak i do płatności. Niektóre z nich, takie jak Holandia, postanowiły w ogóle nie wprowadzać blokowania do przepisów prawa, a inne wprowadziły je, ale nigdy nie rozpoczęto ich stosowania (np. blokowanie płatności w Niemczech). Organy regulacyjne, które wprowadziły blokowanie, przyznają, że nie spełniło ono oczekiwanych rezultatów (np. Norwegia) oraz pomogło w osiągnięciu procentu rynku należącego do operatorów onshore na poziomie nie wyższym

niż 60% (np. Francja, która zaczęła od poziomu 40% GGR przed wprowadzeniem prawa w życie).

Co ważne, w Zjednoczonym Królestwie osiągnięto 95-procentowy udział w rynku operatorów onshore bez blokowania adresów IP i przy jedynie ograniczonym blokowaniu płatności, a w Danii 90-procentowy udział w rynku należący do operatorów onshore został osiągnięty bez blokowania płatności oraz przy bardzo ograniczonej konieczności blokowania stron internetowych. Powyższe, bardzo wysokie udziały w rynku należące do operatorów onshore zostały osiągnięte, ponieważ systemy prawne tych krajów zapewniają wystarczająco atrakcyjne środowisko dla graczy tj. nakładają podatek GGR na operatora zamiast podatku od obrotów na konsumenta, oraz brak w nich jest innych ograniczeń dla graczy, poza działaniami mającymi na celu zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony klienta i realizację zasad odpowiedzialnego hazardu.

Ponadto przykłady krajów takich jak Zjednoczone Królestwo i Dania (jak również Czechy w regionie CEE) wskazują, że całkowita zmiana podejścia do przepisów w kierunku bardziej liberalnego, lecz kontrolowanego systemu, może zarówno stymulować szybki wzrost rynku zakładów wzajemnych online, co przekłada się na większe wpływy podatkowe jak również przyczynić się do zwiększenia udziału w rynku należącego do operatorów onshore, a tym samym na większą ochronę graczy (ponieważ gracze zawierają zakłady na lokalnie licencjonowanych stronach). W rzeczywistości, stosowanie alternatywnego (bardziej liberalnego) podejścia regulacyjnego może potencjalnie przyczynić się do przekroczenia celów wskazanych przez Radę Ministrów w uzasadnieniu do nowelizacji. Biorąc przykład Danii, która w 2012 roku wprowadziła przepisy tworzące atrakcyjny, z perspektywy gracza, rynek (w tym podatek od GGR i otwarty program licencjonowania dla operatorów zakładów wzajemnych), i osiągnęła 90-procentowy udział operatorów onshore w rynku oraz znacznie wyższy rozwój rynku (liczony jako GGR na osobę dorosłą), przy jednoczesnym zachowaniu wymaganego poziomu ochrony graczy (np. wprowadzenie systemu samowykluczenia, który nie jest jeszcze rozważany w Polsce).

Rysunek 1 Przegląd rynku zakładów wzajemnych online w Polsce, Francji i Danii

	 Polska	 Francja	 Dania
Reżim regulacyjny	Podatek od obrotów	Podatek od obrotów	Podatek od GGR
Procentowy udział operatorów onshore w rynku mierzony GGR	30%	60%	90%
Środki w zakresie odpowiedzialnego hazardu	Regulaminy odpowiedzialnej gry	Regulaminy odpowiedzialnej gry, krajowy system samowykluczenia	Regulaminy odpowiedzialnej gry, krajowy system samowykluczenia
GGR, 2015 r. [mln euro]	83,2	781,0	192,5
GGR na osobę dorosłą, 2015 r. [euro]	2,5	14,7	41,9
Podatek od zakładów, 2015 r. [mln euro]	11,2	206,0	34,7
Podatek od zakładów na osobę dorosłą, 2015 r. [EUR]	0,3	4,9	7,5

Źródło: Analiza Roland Berger

Podsumowując duński model (potwierdzony również przez przykład Wielkiej Brytanii i innych krajów) nie tylko pozwala na osiągnięcie 90% udziału operatorów onshore w rynku oraz znacznie wyższego poziomu wpływów podatkowych niż obecnie w Polsce, ale także pozwala na osiągnięcie rezultatów (w dużej mierze osiągniętych bez blokowania) znacznie przewyższających rezultaty oczekiwane z wdrożenia nowelizacji do ustawy o grach hazardowych w Polsce.

W celu zilustrowania faktu, że powyższe, alternatywne podejścia regulacyjne powinny być poważnie wzięte pod uwagę przez polski rząd stworzyliśmy 3 modele scenariuszy dla rynku zakładów wzajemnych online dla Polski, które odzwierciedlają wpływ bieżącej polityki (zakładającej brak zmian w przepisach), proponowanych nowych środków regulacyjnych (zakładających wprowadzenie zmian proponowanych w nowelizacji), jak również kontrolowanej liberalizacji (w oparciu o doświadczenia Danii) na wielkość rynku, udział operatorów onshore w rynku, wpływy podatkowe, jak również korzyści dla organizacji sportowych. Główne założenia scenariuszy i ich skutki zostały przedstawione na Rysunku 2 poniżej.

Jak możemy zauważyć, proponowane nowe rozwiązania (Scenariusz 2) rzeczywiście przyczyniają

się do lepszego osiągnięcia celów rządu w stosunku do bieżącej polityki (Scenariusz 1). Jednak wyniki modelowania pokazują wyraźnie, że wprowadzenie kontrolowanej liberalizacji (Scenariusz 3), na przykład w oparciu o duńskie doświadczenie, będzie najlepszym wariantem, skutkującym:

- **szybszym rozwojem rynku** co ilustruje wskaźnik GGR na osobę dorosłą w 2025 roku na poziomie 60 zł w porównaniu do 22 zł w Scenariuszu 2, ze względu na szeroką dostępność konkurencyjnej oferty licencjonowanych operatorów zakładów wzajemnych
- **większym procentem rynku należącym do operatorów onshore** (mierzonym GGR) wynoszącym około 90% w porównaniu do 56% w Scenariuszu 2, ze względu na zachętę dla operatorów do uzyskiwania licencji na polskim rynku poprzez umożliwienie im oferowania graczom konkurencyjnych w skali międzynarodowej kursów i wygranych na podstawie polskich przepisów
- **zwiększoną ochroną graczy** w wyniku wyższego odsetka graczy zawierających zakłady na lokalnie licencjonowanych i regulowanych stronach (90% w porównaniu do 56% w Scenariuszu 2), a także przepisów w zakresie odpowiedzialnego hazardu

- **zwiększonymi wpływami podatkowymi** ze względu na większy rozmiar rynku i większy udział w rynku należący do operatorów onshore, ponadproporcjonalnie zwiększający podstawę opodatkowania (361 mln zł w roku 2025 wobec 178 mln zł w Scenariuszu 2)
- **większymi korzyściami dla sportu** z powodu większego GGR generowanego onshore, którego część byłaby dostępna dla działań sponsoringowych i promocyjnych

Rysunek 2 Główne założenia i rezultaty scenariuszy dla polskiego rynku zakładów wzajemnych online

	Założenia				Wyniki							
	Reżim podatkowy	Blokowanie operatorów offshore	Polityka licencyjna	Kraj odniesienia	GGR na dorosłego [PLN]		Udział rynku onshore (wg. GGR) [%]		Wpływy podatkowe, rocznie [m PLN]		Wydatki na sponsoring organizacji sportowych, rocznie [m PLN]	
					2020	2025	2020	2025	2020	2025	2020	2025
Scenariusz 1 Bieżąca polityka	12% podatku od obrotu	Nie	Bez zmian		18	22	33%	32%	87	106	7	9
Scenariusz 2 Restrykcyjne podejście regulacyjne	12% podatku od obrotu	Tak	Bez zmian		17	22	54%	56%	131	178	11	15
Scenariusz 3 Kontrolowana liberalizacja	20% podatku od GGR	Tak	Otwarta		37	60	88%	90%	217	361	60	99

Źródło: Roland Berger

2

Wprowadzenie do zakładów wzajemnych online

2.1

Zakłady wzajemne online jako część rynku gier hazardowych

Zakłady wzajemne online

Zakłady wzajemne mogą być zdefiniowane jako obstawianie pieniędzy na wynik zawodów sportowych, takich jak mecz piłki nożnej lub wyścigi konne. Wraz z grami hazardowymi (np. kasyno, automaty, poker) i loteriami (np. lotto, keno, bingo) zakłady wzajemne stanowią jeden z trzech głównych rodzajów hazardu - działalności, która polega na obstawianiu pieniędzy na wydarzenia o niepewnym wyniku, których celem jest wygranie dodatkowych pieniędzy.

Rynek zakładów wzajemnych można podzielić w zależności od tego, gdzie i jak obstawiane są zakłady, przy ogólnym rozróżnieniu pomiędzy zakładami wzajemnymi zawieranymi w fizycznie istniejących punktach (offline) i zakładami wzajemnymi online. Zakłady zawierane w fizycznie istniejących punktach wykorzystują faktycznie istniejące punkty, które oferują usługi zakładów wzajemnych, w tym przyjmują wpłaty i dokonują wypłat. Zakłady online polegają na świadczeniu usług za pomocą środków dostępu elektronicznego za pośrednictwem internetu, urządzeń przenośnych lub telewizji interaktywnej. Zakłady wzajemne online są przede wszystkim dostępne za pośrednictwem stron internetowych, a ostatnio za pośrednictwem aplikacji mobilnych, które dają dostęp do konta gracza i oferują podobne funkcje, jak strony internetowe.

Rynek hazardowy na całym świecie ulega coraz większej transformacji przez trwającą ekspansję kanału internetowego. Hazard online rozwija się

szybko, dzięki rosnącemu dostępowi do internetu i nowym technologiom, sprawnym systemom płatniczym pozwalającym na szybkie przetwarzanie wpłat i wypłat, a także zwiększonej ofercie i innowacyjności usług zakładów online. W Wielkiej Brytanii, gdzie rynek jest względnie dojrzały, a 73% populacji dorosłych uczestniczyło w jakiejś formie hazardu (włączając loterie) w poprzednim roku, hazard online stanowił 41% całego rynku w 2015 roku², a duża część przychodów i podatków z działalności online pochodziła z segmentu zakładów wzajemnych.

Dostawcy usług zakładów wzajemnych online

Można wyróżnić dwa typy dostawców zakładów online: operatorzy posiadający lokalne licencje (onshore) oraz operatorzy nieposiadający lokalnych licencji (offshore). Termin *zakłady wzajemne onshore* odnosi się do usług oferowanych przez operatorów licencjonowanych w danym kraju, takim jak Polska, podczas gdy termin *zakłady wzajemne offshore* odnosi się do usług świadczonych przez dostawców usług zakładów wzajemnych na podstawie licencji wydanych w innych jurysdykcjach. Operatorzy onshore zazwyczaj płacą podatki i ponoszą inne opłaty na zasadzie "punktu konsumpcji", tj. płacą państwu polskiemu za zakłady postawione przez polskich klientów. Operatorzy offshore, którzy nie są lokalnie licencjonowani, zwykle nie płacą takich lokalnych podatków i opłat, ale odprowadzają opłaty i podatki na rzecz jurysdykcji, w których są zarejestrowani.

Gdy dany kraj zmienia swoje ustawodawstwo

² UK Gambling Commission, 2015

i przepisy w zakresie hazardu, dostawcy usług offshore muszą podjąć decyzję, czy ubiegać się o lokalną licencję. Z naszych badań i wywiadów wynika, że kluczowe czynniki które usługodawcy biorą pod uwagę to:

- **Rodzaj licencjonowanych produktów.** Operatorzy preferują możliwość oferowania pełnej gamy produktów hazardowych, tj. gry, jak również i zakłady, ale najwięksi operatorzy w zakresie zakładów wzajemnych koncentrują się głównie na tym produkcie.
- **Poziom stawek podatkowych.** Operatorów przyciąga na rynek podatek od GGR na rozsądnym poziomie (np. 15% w Wielkiej Brytanii czy 20% w Danii). Może się to wydawać nieintuicyjne, ponieważ podatek od GGR jest podatkiem nakładanym na operatora w odróżnieniu od podatku od obrotów, który w Polsce jest podatkiem nakładanym na gracza. Jednak operatorzy zdają sobie sprawę, że jeśli uzyskają lokalną licencję, każda stawka podatku od obrotów (a w szczególności wynosząca 12%) sprawi, że ich oferta stanie się znacznie mniej konkurencyjna i narażą się na ryzyko odejścia od nich dotychczasowych klientów, którzy przeniosą się do innych operatorów offshore.
- **Okres przejściowy pomiędzy uchwaleniem nowych przepisów a wymogiem uzyskania licencji.** Ze względu na praktycznych potrzeba zazwyczaj 6-12 miesięcy do swobodnego przejścia na nowy system przepisów, w zależności od szybkości procesu licencyjnego, przejrzystości zasad i postawy regulatora.

Korzyści ekonomiczne i wyzwania społeczne

Zakłady wzajemne online, jako część szerszego rynku hazardu, ma potencjał do generowania znacznych korzyści ekonomicznych dla państwa i innych interesariuszy, takich jak kluby sportowe i media. Skala ogólnej korzyści różni się w poszczególnych krajach w zależności od tradycji hazardowych, dojrzałości rynku, jak również przepisów w zakresie hazardu. Poniżej znajdują się najważniejsze korzyści z zakładów wzajemnych online:

- Dodatkowe przychody dla branży i zatrudnienie generowane bezpośrednio przez dostawców usług zakładów wzajemnych online;

- Dochody budżetu państwa z podatków od hazardu online i opłat licencyjnych od operatorów, standardowy podatek CIT płacony przez operatorów (w stosownych przypadkach), jak i korzyści (np. dotacje dla organizacji pozarządowych, organizacji sportowych) z dalszej dystrybucji funduszy przez państwo;
- Przychody marketingowe generowane przez operatorów poprzez znaczne nakłady promocyjne w różnych mediach;
- Nakłady sponsoringowe ze strony operatorów, którzy często wspierają różne sporty i dyscypliny, w szczególności zespoły piłkarskie.

Chociaż hazard stał się powszechnie akceptowany jako czynność rekreacyjna, część graczy może prezentować zachowania problemowe. Ogólnie rzecz biorąc, ryzyko uzależnienia od hazardu jest oceniane jako niskie w porównaniu do innych potencjalnie uzależniających działań. Wśród czynności hazardowych zakłady wzajemne są uważane za najmniej uzależniające w porównaniu do innych form. Odsetek uzależnionych hazardzistów różni się w poszczególnych krajach, tym niemniej badania pokazują, że odsetek nałogowych hazardzistów zazwyczaj wynosi 0,2%-3,0%³. Przykładowo, najnowsze badania w Zjednoczonym Królestwie z 2014 roku umieszczają odsetek nałogowych hazardzistów na poziomie 0,9%. Dla tych osób, uzależnienie od hazardu może powodować szereg potencjalnie szkodliwych konsekwencji⁴:

- Materialnych (np. straty finansowe, zadłużenie, upadłość, kradzieże, utraty zatrudnienia);
- Społecznych (np. rozpad rodziny, izolacja społeczna);
- Zdrowotnych (np. uzależnienie od gry, emocjonalne wypalenie i zmęczenie, depresja, samobójstwo);
- Emocjonalnych (np. uzależnienie od skrajnych emocji).

Badania prowadzone w różnych krajach wskazują również, że problem z hazardem wśród młodzieży wydaje się być znacząco większy, niż u osób dorosłych.

3 ALICE RAP Policy Paper Series Policy Brief 2, Gambling – two sides of the same coin: recreational activity and public health problem, 2013

4 Raport CBOS na temat patologicznego hazardu (Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących w odniesieniu do hazardu, w tym hazardu problemowego (patologicznego) oraz innych uzależnień behawioralnych), 2012

2.2

Reżimy prawne i podatkowe

Główne cele regulacji w zakresie hazardu w ogóle i zakładów wzajemnych online w szczególności, obejmują: ochronę graczy przed niekorzystnymi skutkami hazardu, stworzenie dodatkowego strumienia wpływów budżetowych z opodatkowania hazardu i zapobieganie działalności przestępczej, takiej jak oszustwa i pranie brudnych pieniędzy.

Systemy regulacyjne

W celu uregulowania rynku hazardu online można zastosować szerokie spektrum podejść. Rząd i organy regulacyjne na ogół podejmują decyzję co do poziomu udziału operatorów onshore w rynku i sposobu osiągnięcia tego celu, dozwolonego zakresu usług hazardowych i innych niezbędnych środków, np. w zakresie dozwolonej reklamy i promocji. Organ regulacyjny może również zdecydować, czy chcą pozostawić niektóre produkty (np. loterie) w zakresie monopolu państwa. Reżimy regulacyjne hazardu online można ogólnie podzielić na reżimy znajdujące się pod liberalną kontrolą i na restrykcyjne.

Kontrolowane, liberalne reżimy regulacyjne są co do zasady oparte na przekonaniu, że najlepszym sposobem kierowania graczami do lokalnie licencjonowanych stron jest umożliwienie lokalnie licencjonowanym operatorom przedstawienia wystarczająco atrakcyjnej oferty (tj. konkurencyjnych wygranych), takiej aby konsumenci nie byli motywowani do poszukiwania alternatyw na rynku offshore. W takim scenariuszu podmioty zagraniczne (choć tylko te z wymaganym poziomem uczciwości, zasobów finansowych i doświadczenia) są zachęcane do ubiegania się o licencję. Dzieje się tak w krajach Europy Zachodniej, takich jak Wielka Brytania, Dania, Hiszpania, Włochy, Irlandia, jak i w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, takich jak Czechy, Rumunia i Bułgaria. Ogólnie rzecz biorąc, kraje te albo w ogóle nie posiadają środków blokujących dostęp do stron operatorów offshore lub wykorzystują je bardzo rzadko, ponieważ nie są one niezbędne do osiągnięcia celów regulacyjnych. Te bardziej liberalne reżimy mają tendencję do umożliwiania świadczenia szerszego zestawu usług hazardowych przez internet i umożliwiają kontrolowaną działalność sponsorską, promocyjną i marketingową.

Podejście to zazwyczaj tworzy atrakcyjne warunki rynkowe z punktu widzenia graczy, skutkując zwiększoną liczbą licencjonowanych usługodawców, większym rozmiarem rynku i szybszym, choć kontrolowanym, wzrostem popytu. Powyższe czynniki przekładają się na wzrost atrakcyjności rynku dla operatorów, zachęcając ich do działania zgodnie z miejscowymi przepisami (licencjonowanie) i przyczyniają się do znaczących wpływów budżetowych państwa z podatków od hazardu. Intensywna konkurencja wśród operatorów prowadzi również do większej innowacyjności i wzrostu poziomu obsługi i satysfakcji klienta.

Restrykcyjne reżimy regulacyjne mogą mieć albo formę monopolu państwowego, który pozwala jedynie przedsiębiorstwom państwowym na oferowanie wszystkich lub niektórych usług hazardowych, lub pełnego zakazu hazardu. Jednakże większość systemów restrykcyjnych pozwala prywatnym przedsiębiorstwom na uzyskanie licencji w niektórych sektorach, jak np. w sektorze zakładów wzajemnych w Polsce. Systemy restrykcyjne przyjmują inne podejście w zakresie osiągnięcia docelowego poziomu udziału operatorów onshore w rynku. Koncentrują się one na ograniczeniu dostępu do usług operatorów offshore poprzez środki takie jak zobowiązanie operatorów telekomunikacyjnych do blokowania dostępu do stron internetowych lub ograniczenie obsługi operatorów offshore przez dostawców usług płatniczych. Zakres dozwolonych usług hazardowych, które mogą być świadczone przez internet jest węższy w ramach reżimów restrykcyjnych. Niektóre organy regulacyjne zakazują poszczególnych rodzajów gier online ze względu na postrzegane potencjalnie podwyższone ryzyko uzależnienia konsumentów oraz szkodliwych skutków. Restrykcyjne reżimy są mniej skupione na tworzeniu atrakcyjnych dla konsumenta lokalnie licencjonowanych produktów.

Za podejściem restrykcyjnym stoi założenie, że bardziej rygorystyczna kontrola może w większym stopniu ograniczyć ryzyko szkód społecznych (uzależnienia, oszustwa, itp.), jednakże dotyczy to tylko lokalnie licencjonowanych stron internetowych. Ponieważ z reguły usługi operatorów onshore są mniej atrakcyjne z punktu widzenia graczy, regulacje takie zwykle skutkują znacznie

mniejszą wielkością rynku oraz poziomem wzrostu, a także przyczyniają się do powstania trwałej, dużej “szarej strefy”, ze względu na bardziej konkurencyjne i innowacyjne oferty przedstawiane przez operatorów offshore. Dlatego też, restrykcyjne reżimy mogą potencjalnie prowadzić do znacznie niższych wpływów budżetowych z podatku od hazardu.

Reżimy podatkowe

Rodzaj i poziom opodatkowania znacząco wpływa na wielkość rynku zakładów wzajemnych online i jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących wzrost i strukturę rynku, w tym poziomie udziału operatorów onshore w rynku. Jego poziom wpływa również na zachowanie klientów i operatorów, ponieważ poziom opodatkowania bezpośrednio wpływa na cenę hazardu. Cena hazardu to koszty transakcyjne ponoszone przez klientów, składające się z kosztów i marży operatora oraz wysokości opłat na rzecz państwa (w tym podatku). W związku z powyższym można stwierdzić, że wzrost opodatkowania, do pewnego stopnia, będzie miał bezpośredni wpływ na cenę hazardu i zmniejszy rozmiar rynku, zdefiniowanego jako łączna kwota pieniędzy przeznaczonych na hazard. Z drugiej strony, zmniejszenie poziomu podatków zwiększa wielkość rynku. Ponadto obniżenie podatków może być częściowo przejęte przez operatorów jako dodatkowy zysk, który nie w pełni zostanie przeniesiony na klientów, co jednocześnie zwiększy atrakcyjność rynku dla operatorów, zarówno pod względem zysków jak i barier wejścia. Co najważniejsze, nie tylko wysokość podatku, ale także jego struktura, wpływają na zachowanie uczestników rynku.

Organy regulacyjne i podatkowe mogą stosować szeroką gamę systemów podatkowych, zarówno w zakresie przedmiotu opodatkowania jak i jego poziomu. Oba te czynniki wpływają na poziom potencjalnych wpływów podatkowych. Najczęściej stosowane podejście to:

- Podatek od stawek (podatek od obrotów), czyli od całkowitej kwoty przeznaczonej na hazard. Podatek od stawek jest traktowany jak podatek od towarów (pobierany jako część stawki). Ciężar podatku jest ponoszony przez gracza⁵, ponieważ wpływa on na zwrot i wygraną osiąganą przez niego z zakładu. Powszechnie stosowane są trzy

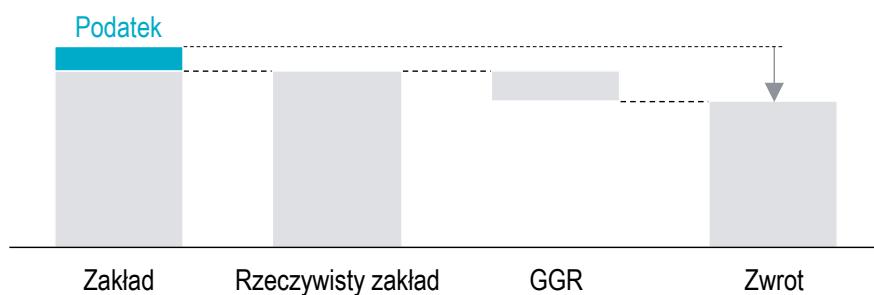
systemy – podatek zmniejsza rzeczywistą stawkę gracza na zakład (np. Polska), albo pomniejsza kwotę zwrotu gracza (w Niemczech), albo jest on pokrywany przez ustalanie innych (i znacznie mniej atrakcyjnych) kursów (jak we Francji).

- Podatek od przychodów z gier hazardowych brutto (GGR), który jest definiowany jako suma stawek minus suma zwrotów. Podatek od GGR jest uważany za bardziej uzasadniony, w odróżnieniu od podatku od obrotów, ponieważ jest oparty na rzeczywistych przychodach operatorów. Wiele analiz wskazuje, że optymalna stawka podatku GGR to około 20%.

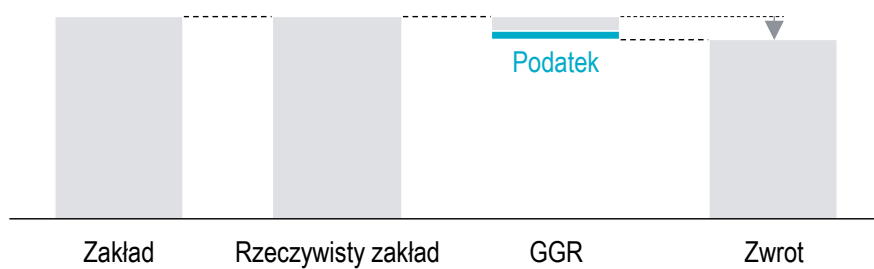
⁵ W niektórych krajach (np. Włochy) podatek obrotowy jest płacony przez operatora, a nie przez klienta (np. historycznie we Włoszech, przed wprowadzeniem opodatkowania GGR), jednakże praktyka rynkowa pokazuje, że operatorzy przenoszą obciążenia podatkowe na klienta w formie gorszych kursów lub zmniejszonych premii.

Rysunek 3 Obliczenie podatku od stawek (obrotów) i podatku od GGR

Podatek od obrotu

Podatek od GGR

Źródło: Roland Berger

3

Polski rynek zakładów wzajemnych online

3.1

Przepisy w zakresie zakładów wzajemnych online

Według stanu na sierpień 2016 roku, działalność hazardowa w Polsce jest regulowana ustawą o grach hazardowych z dnia 19 listopada 2009 roku, znowelizowaną w dniu 26 maja 2011 roku (zwaną dalej "ustawą"). Według polskiego prawa definicja gier hazardowych rozciąga się na gry losowe, gry na automatach i zakłady wzajemne. Za wyjątkiem zakładów wzajemnych, świadczenie usług w zakresie hazardu online, jak również uczestnictwo w nim, jest zabronione. Podobnie jak w przypadku innych gier losowych, zakłady wzajemne online są dozwolone jedynie dla osób powyżej 18 roku życia.

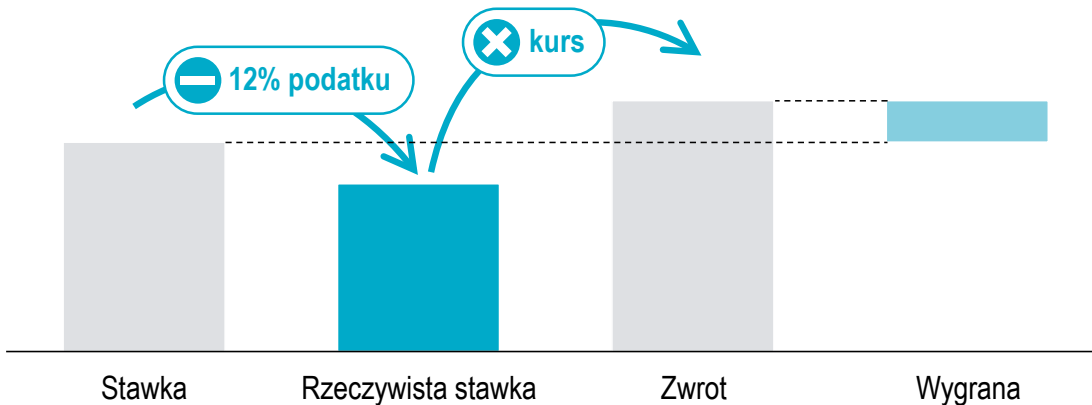
W celu oferowania zakładów wzajemnych online w Polsce operatorzy muszą posiadać licencję udzieloną przez Ministra Finansów. Licencjonowani operatorzy muszą oferować zakłady wzajemne online za pośrednictwem strony internetowej z polską domeną najwyższego poziomu (.pl), podczas gdy wszystkie transakcje pieniężne (wpłaty i wypłaty przez internet) pomiędzy graczem a operatorem muszą być przetwarzane przez polski bank, polski oddział banku zagranicznego lub instytucję kredytową prowadzącą działalność poprzez oddział lub w ramach działalności transgranicznej. Kapitał zakładowy licencjonowanego operatora musi wynosić co najmniej 2 mln zł.

Koszty wejścia na rynek zakładów wzajemnych online w Polsce obejmują opłatę za licencję na świadczenie usług zakładów wzajemnych, opłatę za licencję na organizowanie zakładów wzajemnych online, opłatę za każdą stronę internetową wykorzystywaną do zawierania zakładów online oraz kaucję. Licencjonowani operatorzy prowadzący działalność podlegają również podatkowi dochodowemu od osób prawnych w wysokości 19%.

Świadczenie usług w zakresie zawierania zakładów wzajemnych online podlega opodatkowaniu 12% od stawek (podatek obrotowy), które jest obliczane jako 12% sumy stawek postawionych przez gracza. Podatek zmniejsza stawkę gracza zanim zostanie ona pomnożona przez kurs w celu uzyskania ostatecznej kwoty zwrotu i wygranej gracza, zgodnie z Rysunkiem 4. W uproszczeniu, jeżeli gracz robi zakład w wysokości 10 euro, wtedy 1,20 jest odejmowane w formie podatku, a 8,80 jest faktycznie stawiane jako zakład.

Dodatkowo gracz jest zobowiązany do zapłaty 10% podatku dochodowego w przypadku jednorazowej wygranej przekraczającej kwotę 2.280 zł (544 euro). Podatek jest odejmowany od zwrotu gracza i przekazywany państwu przez operatora.

Rysunek 4 Sposób obliczenia kwoty podatku, zwrotu i wygranej w Polsce

Źródło: Roland Berger

Co do zasady, reklama i promocja zakładów wzajemnych online jest zabroniona, ale regulator dopuszcza dwa wyjątki:

- Reklama zakładów wzajemnych online na stronie internetowej służącej do organizowania tych zakładów;
- Publikowanie informacji o sponsoringu danego podmiotu przez operatora zakładów wzajemnych, poprzez pokazanie nazwy lub innego symbolu związanego z operatorem.

Obecnie wszyscy kluczowi licencjonowani operatorzy zakładów wzajemnych posiadają umowy sponsorskie z drużynami piłkarskimi: Milenium (Zagłębie Lubin), STS (Lech Poznań i reprezentacja

polski w piłce nożnej), Fortuna (Legia Warszawa, Cracovia, GKS Katowice, TS Podbeskidzie), E-TOTO (Piast Gliwice), Totolotek (Lechia Gdańsk i Jagiellonia Białystok).

Obywatele polscy mogą mieć styczność z legalnymi działaniami reklamowymi i promocyjnymi prowadzonymi przez operatorów offshore, pomimo że nie są one adresowane do graczy z Polski. Loga i banery operatorów są widoczne np. podczas meczów piłki nożnej nadawanych przez polskich nadawców telewizyjnych i w reklamach zakładów wzajemnych nadawanych przez zagraniczne stacje telewizyjne dostępne na polskich platformach telewizyjnych.

3.2

Kluczowe czynniki wzrostu i rozwoju rynku

3.2.1

Czynniki rozwoju rynku

Szereg czynników rynkowych może potencjalnie przyspieszyć długoterminowy wzrost polskiej branży zakładów wzajemnych online pod warunkiem, że ramy regulacyjne nie ograniczą ich pozytywnego wpływu.

Penetracja internetu i smartfonów

W ciągu ostatnich 10 lat następował stały wzrost liczby mieszkańców Polski posiadających dostęp do internetu. Według stanu na styczeń 2015 roku,

poziom penetracji internetu wynosił 67%, co jest zasadniczo zgodne ze średnią w krajach UE-27, jednak wciąż jest on niższy niż na bardziej dojrzałych rynkach, takich jak Wielka Brytania i Niemcy (oba po 89%)⁶. Podobnie penetracja smartfonów wśród Polaków wykazuje trend wzrostowy. W maju 2015 roku wynosiła ona 58%, w porównaniu do⁷ średniej wynoszącej 59%⁸ w Europie Zachodniej.

Zaufanie do płatności online

Zaufanie wobec transakcji online rośnie zgodnie z wielkością rynku B2C handlu elektronicznego w Polsce. Rynek handlu elektronicznego, którego wartość wyniosła 2,5 mld euro w 2009 roku, osiągnął wartość 6,2 mld euro w 2014 roku⁹, podczas gdy udział zakupów online w zakupach dokonywanych przez Polaków wzrósł z 20,2% w 2010 roku do 24,1% w 2015 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego RP.

Popularność i dostępność imprez sportowych i transmisji telewizyjnych

Zarówno popularność jak i dostępność imprez sportowych i transmisji telewizyjnych notują trend

wzrostowy w Polsce. Dla przykładu, średnia liczba osób odwiedzających stadiony podczas meczów Ekstraklasy wzrosła z około 5.500 w sezonach '08/'09 i '09/'10 do ok. 8.300 dla sezonów '13/'14 i '14/'15¹⁰. Ponadto popularność transmisji telewizyjnych znacząco wzrosła na przestrzeni ostatnich 4-5 lat - od prawie 4 mln do 39 mln telewidzów pomiędzy sezonami '11/'12 i '15/'16¹¹.

Tradycja w zakresie zakładów wzajemnych

W Polsce wiedza w zakresie zakładów wzajemnych pozostaje umiarkowana i często nie są one postrzegane jako rozrywka. Jednak w długim terminie sytuacja demograficzna powinna dać impuls dla rynku zakładów wzajemnych online, ponieważ większość graczy online to ludzie w wieku 18-24 lat (60% wg. badanie technologii komputerowych i informatycznych w 2012 r., GUS). Popularność zakładów wzajemnych znajduje również odzwierciedlenie w liczbie fizycznie istniejących punktów bukmacherskich. W grudniu 2014 roku dostępne były 2.503 punkty zawierania zakładów w Polsce.

3.2.2

Czynniki wzrostu rynku

Oprócz ogólnych czynników rozwoju rynku, polski rynek zakładów wzajemnych jest w znacznej mierze kształtowany przez rozbieżne regulacje rynku (np. poziom opodatkowania, licencje dla operatorów), a przez to przez odmienną ofertę konkurencyjną operatorów onshore i offshore. W tym zakresie pozycja konkurencyjna może być określona jako zdolność do zaspokojenia wymagań i potrzeb graczy. Z ekonomicznego punktu widzenia, podmioty które są w stanie zaspokoić te potrzeby w lepszy sposób niż ich konkurenci, zyskują lepszą pozycję konkurencyjną na rynku.

Badanie dotyczące graczy zidentyfikowało kilka kluczowych czynników, które są brane pod uwagę przy wyborze jednego operatora online przed drugim. Czynniki te, które można podzielić na finansowe i niefinansowe, jak również ich istotność, zostały przedstawione w Rysunku 5.

6 Mobirank, krajowe dane penetracji internetu, styczeń 2015, Bank Światowy

7 Hiszpania, Zjednoczone Królestwo, Holandia, Portugalia, Niemcy, Francja

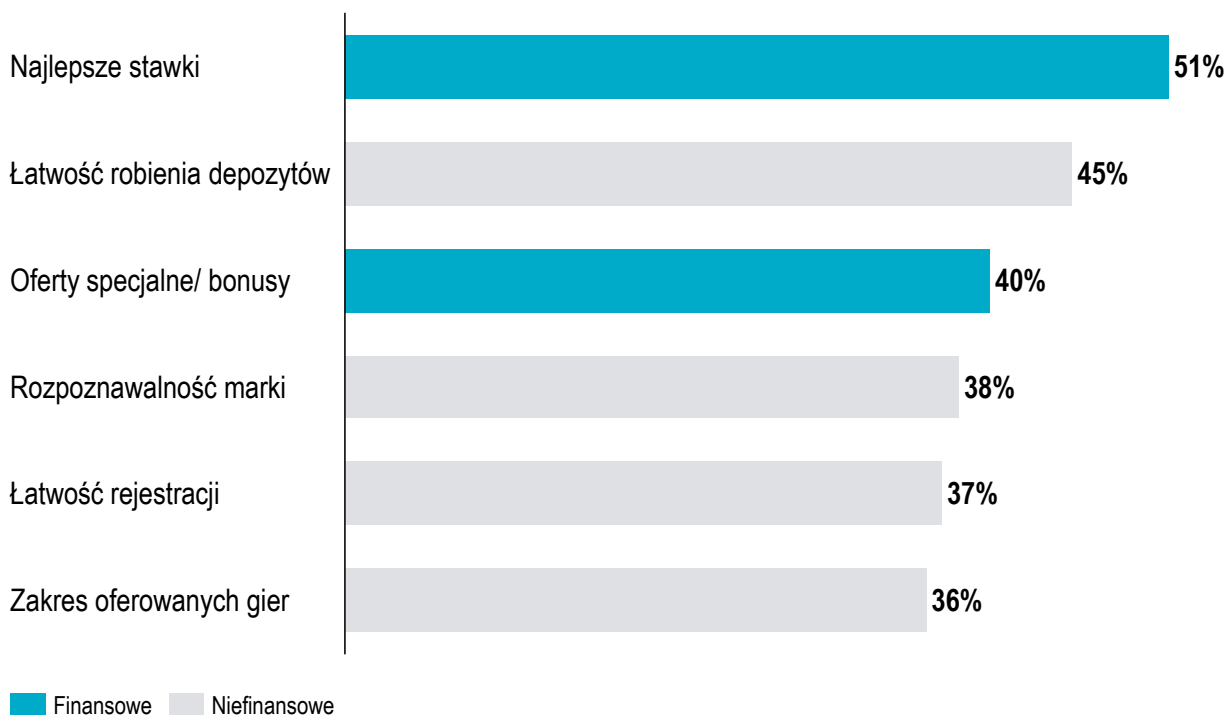
8 TNS Polska, maj 2015 r., World Newsmedia Network, Global Digital Media Trendbook, 2015

9 Gemius, 2014 r.

10 Raporty Ekstraklasy, stadiony.net

11 Raporty Ekstraklasy; Canal+ był jedyną platformą transmitującą mecze Ekstraklasy do 2012 roku, podczas gdy mecze w sezonie '15/'16 były dostępne zarówno na płatnych jak i otwartych platformach (Canal+, NC+, TVP1)

Rysunek 5 Podsumowanie najważniejszych czynników wpływających na wybór operatora usług hazardowych online [%]

% respondentów, którzy podali wynik 9 lub 10 (bardzo ważne)

Źródło: Illuminas, Online gambling survey [UK]

Z finansowego punktu widzenia badanie wskazało, że gracze zdecydowanie preferują operatorów oferujących lepsze kursy, którzy ponadto oferują promocje i premie. Szczególnie w Internecie gracze aktywnie poszukują najkorzystniejszych ofert¹² (najwyższych zwrotów i wygranych) wykorzystując dostępne witryny porównujące kursy. Operatorzy offshore są w stanie zaoferować polskim graczom wyższy poziom zwrotów i wygranych, przede wszystkim ze względu na negatywny wpływ 12% podatku od obrotów od hazardu w Polsce na ofertę operatorów licencjonowanych. Powyższa, bardzo istotna różnica w porównaniu wygranych pomiędzy stronami operatorów onshore i offshore jest przedstawiona na Rysunku 6. Ponadto operatorzy offshore zazwyczaj działają na niższych marżach, które pozwalają im na oferowanie dodatkowych bonusów w celu przyciągnięcia większej liczby graczy i utrzymania konkurencyjności na, w dużej mierze, zderegulowanych, międzynarodowych rynkach.

Aby wyraźnie zilustrować tę różnicę, najpierw rozważymy zakład postawiony na stronie offshore,

gdzie gracz stawia 10 euro na wygraną reprezentacji Polski w meczu z Irlandią Północną na Euro 2016. Polska reprezentacja piłkarska była faworytem w tym meczu, więc kurs na zwycięstwo Polski został ustalony na 1,60. Gdy Polska wygrała 1-0, zwrot gracza (kwota, którą uzyskał z zakładu, w tym jego stawka w wysokości 10 euro) wyniósł 16,00 euro (10 euro stawki pomnożone przez kurs 1,60). Jego wygrana (ostateczny zarobek na zakładzie) wyniosła 6 euro (16 euro zwrotu minus 10 euro wpłaconej stawki).

W przypadku zastosowania 12% podatku od obrotów w Polsce, wyliczenie jest inne. Gracz nadal stawia 10 euro, ale 1,20 euro jest automatycznie odliczane od tej kwoty jako podatek obrotowy. W związku z tym, rzeczywista stawka gracza wynosi 8,80 euro. Zakładając, że kurs jest taki sam i wynosi 1,60 na polskiej stronie internetowej, zwrot wynosi 14,08 euro (rzeczywista stawka w wysokości 8,80 euro pomnożona przez kurs 1,60). Jego wygrana wynosi 4,08 euro (14,08 euro zwrotu minus 10 euro stawki).

¹² Kursy1x2.pl, wybierzkurs.pl

Mówiąc prościej, jeśli polski konsument postawiłby 10 euro na zwycięstwo Polski na polskiej, licencjonowanej stronie wygrałby 4,08 euro a jeśli postawiłby taką samą kwotę na stronie internetowej offshore (.com) wygrałby 6,00 euro, czyli 47,06% więcej. Różnica ta jasno tłumaczy motywację konsumenta. Jeśli kurs wynosi więcej niż 1,60,

wtedy, tak jak na Rysunku 6 poniżej, różnica ta jest mniejsza. Jeśli kurs jest niższy niż 1,60, wtedy różnica ta jest jeszcze większa. Zakłady z kursem poniżej 1.12 w ogóle nie mogą być oferowane, gdyż nawet w przypadku zwycięstwa zwrot gracza będzie niższy, niż postawiona przez niego stawka.

Rysunek 6 Porównanie wygranych polskich graczy na stronach onshore i offshore

Stawka	Wygrane przy różnych kursach		
	1,60	2,00	4,00
Onshore (.pl) EUR 10,00	4,08	7,60	25,20
Offshore (.com) EUR 10,00	6,00	10,00	30,00
Wygrane u operatorów offshore lepsze o [EUR] [%]	1,92 47,06%	2,40 31,58%	4,80 19,05%

Źródło: Analiza Roland Berger

Operatorzy offshore są w stanie zaoferować podobny poziom kursów, a zatem znacznie wyższy poziom wygranych niż operatorzy onshore. Rysunek 7 przedstawia przykładową wygraną w zakładzie na Legię Warszawa w meczu rewanżowym w Warszawie z FC Dundalk w dniu 23 sierpnia 2016 r. oferowanym przez obie grupy operatorów.

Rysunek 7 Przykład zakresu kursów i wygranych oferowanych przez operatorów onshore i offshore za wygraną Legii Warszawa w rewanżowym meczu z FC Dundalk w dniu 23 sierpnia 2016r.

Źródło: Strony internetowe operatorów

Mimo, że podatek obrotowy w wysokości 12% nie jest ponoszony przez lokalnie licencjonowanych operatorów w Polsce, ale przez graczy, lokalnie licencjonowani operatorzy są, według nas, świadomi tej różnicy w zwrotach i wygranych i czasami próbują złagodzić je za pomocą krótkoterminowych środków. Ostatnio, jeden z operatorów w kampanii “mecz dnia” zaoferował nowym graczom robiącym zakłady w pierwszym, wyjazdowym spotkaniu Legii Warszawa z FC Dundalk 17 sierpnia 2016 r. możliwość skorzystania z wyższych kursów niż te oferowane już zarejestrowanym graczom (2,15 wobec 1,90), co spowodowało, że potencjalne wygrane stały się konkurencyjne w stosunku do tych oferowanych na stronach operatorów offshore.

Pod względem czynników niefinansowych ujętych w badaniu, wybrani operatorzy offshore oferują szerszy zakres usług hazardowych online (np. gry kasynowe), co czyni ich ofertę bardziej wszechstronną i atrakcyjną dla niektórych polskich graczy. Ponadto operatorzy offshore z reguły oferują wyższy poziom usług pod względem łatwości rejestracji (np. czas potrzebny na założenie konta)

i łatwość deponowania pieniędzy (np. dostępna gama opcji płatności) w porównaniu do polskich operatorów onshore, zarówno ze względu na fakt, że ich oferta jest kierowana do szerokiego grona odbiorców na konkurencyjnych rynkach w całej Europie, oraz dzięki mniejszej liczbie ograniczeń prawnych, które są związane z polską licencją, np. w zakresie przetwarzania płatności.

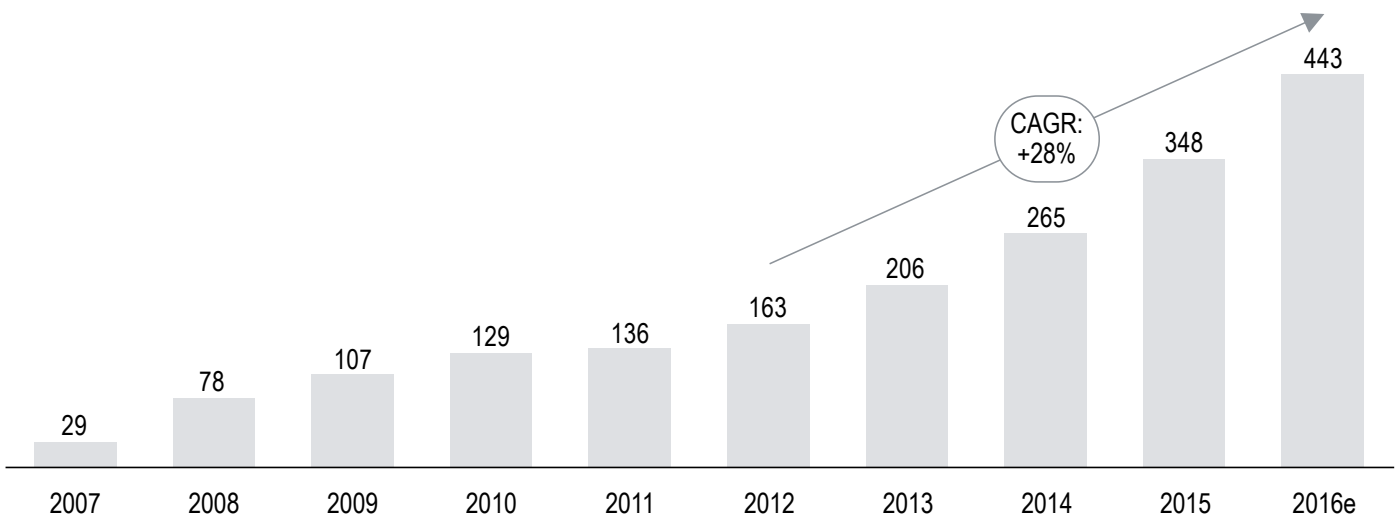
3.3

Kształtowanie się rynku zakładów wzajemnych online

Całkowity rynek zakładów wzajemnych w Polsce (zarówno onshore jak i offshore) oszacowano na 348 mln zł przychodów operatorów z hazardu brutto

(GGR) w 2015 roku. Rynek rósł w tempie 28% w latach 2012 – 2016.

Rysunek 8 Historyczny rozwój polskiego rynku zakładów wzajemnych online (onshore i offshore) mierzony przychodami operatorów z hazardu brutto (GGR), 2007-2016 [mln zł]

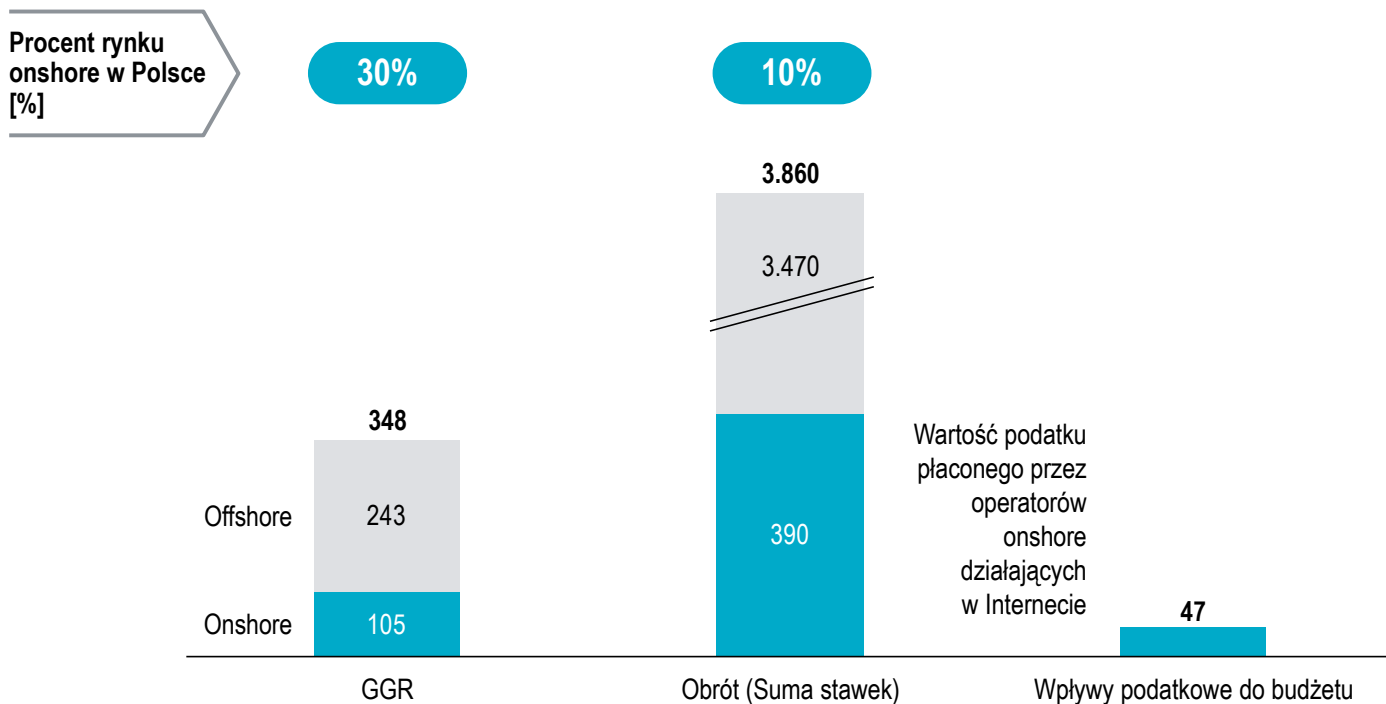
Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie raportów operatorów, wywiadów z ekspertami branżowymi, H2GC

Pomimo stałego wzrostu rynku, Polska prezentuje niższy poziom GGR na osobę dorosłą, niż kraje odniesienia z UE. GGR na osobę dorosłą wynosi 2,5 euro, co stanowi kwotę znacznie niższą niż na bardziej dojrzałych rynkach, takich jak Wielka Brytania, Francja czy Niemcy, a nawet w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, takich jak Czechy.

Europejskie kraje odniesienia¹³ wykazują zakres 14,7-41,9 euro GGR na osobę dorosłą, w tym kraje o podatku od obrotów, takie jak Francja (GGR na osobę dorosłą wynoszący 14,7 euro).

¹³ Wielka Brytania, Francja, Dania

Rysunek 9 Szacunkowa struktura polskiego rynku zakładów wzajemnych online – GGR, obrót (suma stawek) i podatek, 2015 [mln zł]

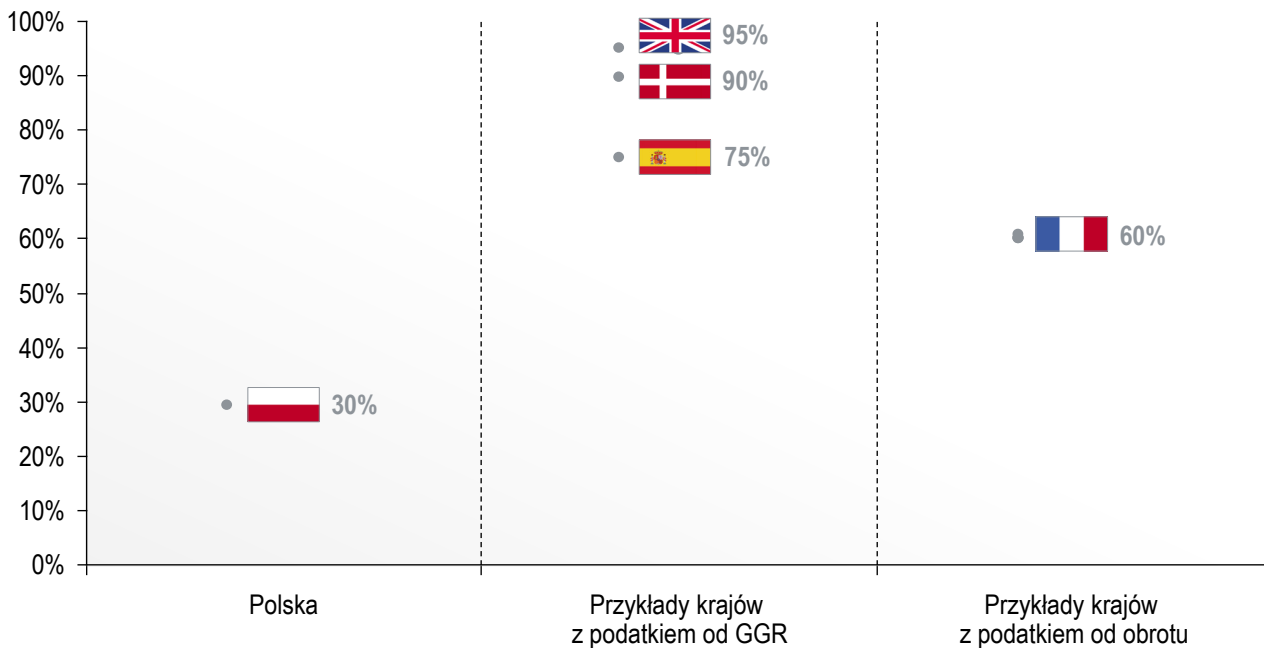
Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie raportów operatorów, wywiadów z ekspertami branżowymi, H2GC

Struktura polskiego rynku zakładów wzajemnych ulega częstym zmianom. Gracze mają tendencję do przechodzenia pomiędzy operatorami w zależności od konkurencyjności ich oferty – kursów i promocji (w tym bonusów oferowanych graczom). Rynek zdominowany jest przez operatorów offshore, posiadających 90% rynku wg. obrotów oraz 70% wg. GGR. W sumie można zidentyfikować ponad 15 operatorów zakładów wzajemnych offshore, oferujących zakłady i inne usługi hazardowe w języku polskim. Najwięksi zidentyfikowani operatorzy na rynku to Paddy Power Betfair, Bet-at-home, Betclie, Bet365, Bwin i Expekt. Większość operatorów offshore zapewnia szeroki zakres usług hazardowych (zakłady wzajemne, poker, kasyno), ale jednocześnie wydają się koncentrować na zakładach wzajemnych.

Operatorzy onshore mają tylko 10% rynku pod względem obrotów i 30% wg. GGR. W sierpniu 2016 r. 6 z 7 licencjonowanych operatorów było aktywnych na rynku zakładów wzajemnych online: Milenium, STS, Totolotek, Fortuna, E-TOTO i ForBet.

W efekcie Polska, z 30% udziałem operatorów onshore w rynku wg. GGR, ma znacznie niższą stopę ich udziału niż kraje odniesienia UE, zarówno dla krajów z podatkiem od GGR jak i z podatkiem od obrotów. Zliberalizowane i konkurencyjne rynki osiągają poziom udziału operatorów onshore w rynku na poziomie 90-95% (np. Wielka Brytania, Dania), a nawet kraje o restrykcyjnych regulacjach i opodatkowaniu od obrotu mogą pochwalić się stopami powyżej 50% (np. Francja).

Rysunek 10 Porównanie udziału operatorów onshore w rynku wg. GGR w Polsce i w wybranych krajach UE, 2015 r. [%]

Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie H2GC, dostępnych informacji regulatorów oraz wywiadów z ekspertami branżowymi

3.4

Zmiany regulacyjne proponowane w nowelizacji ustawy o grach hazardowych

W lipcu 2016 roku Rada Ministrów przedłożyła propozycję nowelizacji polskiej ustawy o grach hazardowych. Cele tej zmiany deklarowane przez rząd to:

- zmniejszenie skali “szarej strefy”;
- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów przed skutkami hazardu;
- zwiększenie wpływów podatkowych.

Najważniejsze zmiany istotne z punktu widzenia rynku zakładów wzajemnych online to:

- blokowanie stron internetowych operatorów gier hazardowych nieposiadających lokalnych licencji przez dostawców usług internetowych;
- blokowanie płatności na stronach operatorów gier hazardowych nieposiadających lokalnych licencji przez operatorów usług płatniczych;
- wprowadzenie przepisów dotyczących odpowiedzialnej gry przez operatorów w celu zwiększenia ochrony graczy przed negatywnymi skutkami hazardu.

Nowelizacja proponuje również zmiany w przepisach dotyczących pozostałej działalności hazardowej, takie jak, między innymi, rozszerzenie portfela usług hazardowych online o gry kasynowe i loterie, wprowadzenie monopolu państwa na gry kasynowe i loterie online, jak również wprowadzenie wyższych kar za łamanie przepisów w zakresie hazardu.

Zapowiedzi nie zmieniają obecnego reżimu podatkowego opartego na podatku od obrotów w wysokości 12%, co sprawia, że strony internetowe onshore będą mniej konkurencyjne pod względem wygranych z punktu widzenia graczy w porównaniu do stron offshore.

W celu przeanalizowania potencjalnych skutków nowelizacji, jak również skuteczności proponowanych zmian w porównaniu z innymi podejściami, zbadamy przykłady krajów europejskich o różnych reżimach prawnych i podatkowych dla przetestowania i rekomendacji najkorzystniejszego podejścia regulacyjnego w Polsce.

4

Europejskie rynki zakładów wzajemnych online

4.1

Przepisy w zakresie hazardu online w krajach UE

Chociaż UE podjęła pewne działania w celu ustalenia zharmonizowanych norm na rynkach hazardowych, nie istnieje sektorowe prawodawstwo UE dla usług hazardowych. W 2012 roku Komisja Europejska przyjęła Komunikację “W kierunku kompleksowych, europejskich ram w zakresie hazardu internetowego” określającą plan działania w celu zwiększenia przejrzystości w kwestii hazardu dla władz krajowych, operatorów, branż powiązanych i konsumentów¹⁴. Państwa członkowskie UE mają, co do zasady, swobodę przy ustalaniu celów i środków swojej polityki w zakresie gier hazardowych w internecie, w tym, między innymi,

reżimów podatkowych, dozwolonej działalności hazardowej, wymogów licencyjnych dla operatorów i blokowania nielegalnych dostawców. Jednakże powinny one zapewniać zgodność przepisów krajowych z prawem UE, mieć na celu ochronę konsumentów, w tym grup szczególnie narażonych, takich jak nieletni i osoby uzależnione od hazardu, zapobieganie i eliminowanie nadużyć finansowych i prania brudnych pieniędzy, jak również ochronę integralności sportu. Przegląd różnych podejść regulacyjnych na rynkach UE zawarto w poniższej tabeli.

Rysunek 11 Przegląd prawodawstwa dotyczącego hazardu online w krajach UE, 2016 r.

Kraj (UE 28)	Dopuszczalna działalność hazardowa online		Podatek od zakładów wzajemnych online		Blokowanie operatorów offshore	Liczba licencjonowanych operatorów	Udział operatorów onshore w rynku hazardu online wg. GGR ¹⁵	Komentarze
	Zakłady wzajemne	Gry online	Od obrót	Od GGR				
 Austria	✓	✓	2%		Nie	b.d.	b.d.	
 Belgia	✓	✓		11%	ISP + Płatności	40+	Wysoki	
 Bułgaria	✓	✓		20%	ISP	10	Wysoki	Nowa ustawa obowiązująca od stycznia 2014 r. – podatek zmienił się z 15% od obrotów na 20% od GGR
 Chorwacja	✓	✓	5%		Nie	b.d.	b.d.	
 Cypr	✓	x		13%	ISP	b.d.	b.d.	Nie przyznano licencji na oferowanie zakładów wzajemnych online. Gry online są niedozwolone

14 COM(2012) 596 wersja ostateczna

15 Niski – 0-33%, średni – 34-66%, wysoki – 67-90%, bardzo wysoki – powyżej 90%

Kraj (UE 28)	Dopuszczalna działalność hazardowa online		Podatek od zakładów wzajemnych online		Blokowanie operatorów offshore	Liczba licencjonowanych operatorów	Udział operatorów onshore w rynku hazardu online wg. GGR	Komentarze
	Zakłady wzajemne	Gry online	Od obrót	Od GGR				
 Czechy	✓	✓		23%	Nie	b.d.	b.d.	Nowa ustawa, która ma wejść w życie na początku 2017 r. – nowa stawka podatku w wysokości 23% od GGR dla zakładów wzajemnych (poprzednia stawka 20%)
 Dania	✓	✓		20%	ISP + Płatności	38	Bardzo wysoki	Podatek od GGR i blokowanie offshore wprowadzone w 2012 roku. Blokowanie w dużej mierze jest niewykorzystywane.
 Estonia	✓	✓		5%	ISP + Płatności	16	Średni/Wysoki	
 Finlandia	✓	✓		12%	Nie	b.d.	b.d.	Monopol, nie wydano licencji dla operatorów prywatnych
 Francja	✓	✓	9,3%		ISP + Płatności	16	Średni	Liczba licencji spadła z 35 w 2010 roku do 16 w 2015 roku
 Niemcy	✓	x	5%		ISP + Płatności	b.d.	Średni	Nowe przepisy i podatek od obrotów wprowadzone w 2012 roku
 Grecja	✓	✓		35%	ISP + Płatności	24	Średni	Podatek od GGR wzrósł z 30% do 35% począwszy od 2016 roku
 Węgry	✓	✓		15%	ISP	b.d.	b.d.	
 Irlandia	✓	✓	1%		Nie	60	b.d.	
 Włochy	✓	✓		22%	ISP	100+	Wysoki	Forma opodatkowania uległa zmianie z początkiem 2016 r. – z 2-5% od obrotu do 22% od GGR dla zakładów wzajemnych
 Łotwa	✓	✓		10%	ISP + Płatności	6	b.d.	
 Litwa	✓	✓		10%	ISP + Płatności	6	b.d.	Nowa ustawa weszła w życie począwszy od 2016 roku – Wszystkie gry oferowane offline mogą być także oferowane online przez operatorów, którzy prowadzą fizyczne punkty sprzedaży w kraju. Wprowadzono podatek od GGR
 Luksemburg	✓	✓	b.d.	b.d.	Nie	b.d.	b.d.	Monopol, nie wydano licencji dla operatorów prywatnych
 Malta	✓	✓	0,5%		Nie	500+	b.d.	

Kraj (UE 28)	Dopuszczalna działalność hazardowa online		Podatek od zakładów wzajemnych online		Blokowanie operatorów offshore	Liczba licencjono- wanych operatorów	Udział operatorów onshore w rynku hazardu online wg. GGR	Komentarze
	Zakłady wza- jemne	Gry online	Od obróć	Od GGR				
 Holandia	✓	✓		29%	Nie	b.d.	b.d.	Nowa ustawa została zatwierdzona przez parlament w lipcu 2016 roku i będzie obowiązywać do połowy 2017 roku – Podatek zostanie obniżony z 29% do 25% po trzech latach działalności na rynku lokalnym. Obecnie zakłady wzajemne i gry online nie są jeszcze uregulowane
 Polska	✓	x		12%	Nie	4	Niski	
 Portugalia	✓	✓		8-16%	ISP	2	Niski	Nowe, wyższe stawki podatkowe dla zakładów wzajemnych od 2015 roku. Stawka podatku zależy od obrotów
 Rumunia	✓	✓		16%	ISP + Płatności	23	Średni/ Wysoki	Nowa stawka podatku obowiązuje od 2015 roku
 Słowacja	✓	x		5,5%	Nie	b.d.	b.d.	
 Słowenia	✓	✓		5%	ISP + Płatności	b.d.	b.d.	Monopol dla zakładów wzajemnych online
 Hiszpania	✓	✓		25%	ISP + Płatności	51	Wysoki	
 Szwecja	✓	✓	b.d.	b.d.	Nie	b.d.	b.d.	Monopol, nie wydano licencji dla operatorów prywatnych. Nowe regulacje w fazie opracowywania
 Zjednoczone Królestwo	✓	✓		15%	Nie	200+	Bardzo wysoki	

Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie informacji od organów regulacyjnych krajów, wywiadów z ekspertami

Zróznicowane ramy regulacyjne dla hazardu online oznaczają, że niektóre kraje UE ustaliły reżimy monopolistyczne (np. Finlandia, Szwecja¹⁶). Jednakże rosnąca liczba krajów UE ustanowiła systemy licencyjne, które pozwalają większej, niż tylko jednemu, liczbie operatorów na świadczenie usług związanych z hazardem internetowym na rynku (np. Wielka Brytania, Dania, Estonia, Włochy, Litwa, Hiszpania). Niektóre kraje UE zakazują oferowania wybranych produktów hazardowych

online (np. gier kasynowych we Francji i gier kasynowych, w tym pokera, w Polsce).

Podatek od zakładów wzajemnych online w 17 z 26 krajów UE, w których dozwolone jest świadczenie zakładów wzajemnych online przez podmioty prywatne, jest obliczany na podstawie GGR. Większość krajów UE, które zmieniły swoje reżimy w zakresie gier hazardowych, wprowadziła podatki oparte na GGR: Bułgaria, Dania, Litwa, Czechy i Włochy. Włochy dokonały w ostatnim czasie zmiany

16 Szwecja rozważa obecnie zmiany swojego reżimu regulacyjnego

modelu z podatku od obrotów na podatek od GGR, której celem było osiągnięcie dodatkowych wpływów podatkowych oraz zwiększenie udziału rynku onshore. Nie znamy żadnego przykładu kraju, który zmieniłby podatek od dochodów na podatek od obrotów.

Wiele krajów UE wprowadziło regulacje mające na celu blokowanie dostępu do usług innych niż świadczone przez lokalnie licencjonowanych operatorów. Przepisy w 11 krajach przewidują zarówno blokowanie stosowane przez dostawców internetu jak i blokowanie płatności, a 5 krajów pozwalają jedynie na blokowanie dostępu do stron przez dostawców internetu. 33% krajów z podatkiem obrotowym może stosować blokowanie w porównaniu do 77% krajów z podatkiem od GGR. Jednak nawet wtedy, gdy blokowanie jest dozwolone, często nie jest ono realizowane (np. blokowanie płatności w Danii i historycznie we Włoszech) ze względu na trudności techniczne i prawne, a także na ograniczoną efektywność. Niektóre z największych jurysdykcji, o najwyższym wskaźniku udziału operatorów onshore w rynku,

np. Wielka Brytania, stosują blokowanie w bardzo ograniczonym zakresie.

Państwa członkowskie UE dodatkowo różnią się pod względem liczby wydanych licencji. Liczba licencji jest wynikiem obowiązującego systemu regulacyjnego i stanowi pośredni wskaźnik atrakcyjności rynku dla operatorów onshore i należącego do nich procentu rynku. Kraje z kontrolowanymi, liberalnymi systemami regulacyjnymi w zakresie hazardu, takie jak Wielka Brytania i Włochy, mają wysoką liczbę wydanych licencji. Dla porównania, kraje o reżimach restrykcyjnych, na przykład Polska i Portugalia, mają bardzo ograniczoną liczbę licencjonowanych operatorów.

Dla tych krajów, dla których możliwe jest dokonanie oszacowania, procent rynku należący do operatorów onshore na podstawie GGR w zakresie gier hazardowych online znacznie się różni. Kraje z podatkiem od GGR zazwyczaj mają ten wskaźnik na średnim lub wysokim poziomie, podczas gdy w krajach z podatkiem od obrotów jest on na niskim lub średnim poziomie.

4.2

Główne wnioski z analizy regulacji w zakresie hazardu online w krajach UE

Skuteczność blokowania operatorów offshore

Organy regulujące rynek hazardu w wielu krajach europejskich albo rozważyły wprowadzenie przepisów w zakresie blokowania dostępu do stron internetowych, lub płatności na rzecz nielicencjonowanych lokalnie operatorów offshore albo je wdrożyły. Nasza analiza w zakresie argumentacji różnych interesariuszy na rzecz wprowadzenia blokowania jak i rzeczywiste przykłady wyników osiągniętych dzięki wprowadzeniu blokowania prowadzi do wniosku, że środki te mają ograniczony wpływ na kierowanie graczy do lokalnie licencjonowanych operatorów.

Blokowanie dostępu do stron internetowych operatorów offshore może być realizowane z wykorzystaniem filtrowania DNS lub blokowania IP przez dostawców usług internetowych. Oba podejścia były rozważane lub zastosowane na wybranych rynkach hazardowych UE. Holandia planowała

wprowadzić blokowanie ISP poprzez filtrowanie DNS, ale po konsultacjach i wysłuchaniu ekspertów postanowiła nie wprowadzać środków blokujących. Holenderskie Stowarzyszenie Dostawców Internetu podkreślało, że adres DNS można wymienić w ciągu kilku minut przy bardzo niskich kosztach ze strony operatora. Klient może łatwo korzystać z niefiltrowanych serwerów DNS znajdujących się w krajach trzecich za pomocą serwera proxy za granicą lub przez zmianę ustawień DNS, tak aby uzyskać żadaną treść. Ponadto stowarzyszenie wskazało, że blokowanie ISP wymaga częstej aktualizacji czarnej listy, co pociąga za sobą znaczny nakład pracy. Powyższe wnioski są zgodne z doświadczeniem włoskiego regulatora po wprowadzeniu filtrowania DNS. Tworzenie aktualizacji czarnej listy wiązało się z pracochłonnym procesem ręcznego poszukiwania nowych nazw domen stron internetowych operatorów offshore. Jednakże w ciągu kilku godzin od publikacji zaktualizowanej czarnej listy

operatorzy offshore zmieniali swoje nazwy domen, co sprawiało że cały ten proces stawał się wysoce nieskuteczny.

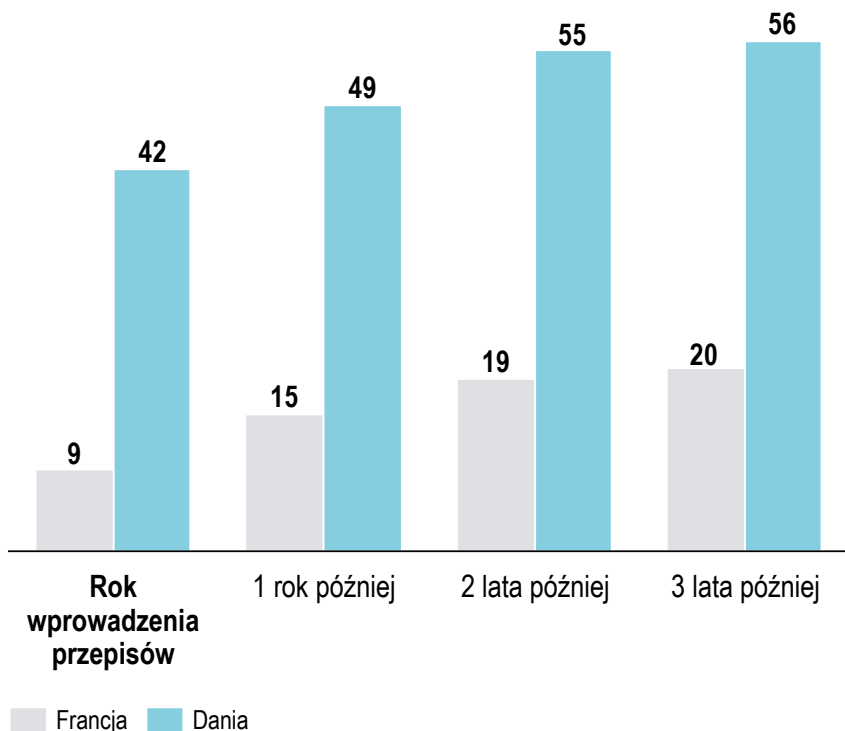
Podobne argumenty mają zastosowanie do blokowania IP. Europejskie Stowarzyszenie Europejskich Stowarzyszeń Dostawców Internetu twierdzi, że blokowanie IP jest nieefektywne, ponieważ może być omijane przez użytkowników za pośrednictwem tuneli VPN. Ponadto, w porównaniu do filtrowania DNS, po jego wprowadzeniu występuje ryzyko blokowania innych, legalnie działających witryn, które dzielą ten sam adres IP a nie są faktycznym celem środków blokujących, dzięki czemu cała procedura jest narażona na ryzyko prawne.

Eksperti podkreślają również, że środki blokujące są niezgodne z podstawową ideą wolności internetu i mogą spowodować protesty internautów.

Dostęp do usług hazardowych świadczonych przez operatorów offshore może teoretycznie zostać zablokowany przez utrudnianie płatności pomiędzy operatorem a klientem. Blokowanie płatności może być realizowane za pomocą Merchant Category Codes (MCC), które mają formę czterocyfrowych liczb przypisanych do przedsiębiorstw (takich jak firmy obsługujące hazard) przez MasterCard lub VISA. Jednak według Europejskiego Stowarzyszenia Gier i Zakładów, praktycznie niemożliwe jest blokowanie innych popularnych rozwiązań w zakresie płatności elektronicznych (polecenie zapłaty, e-portfel), ponieważ nie posiadają one kodu MCC. Niemcy stanowią przykład kraju, gdzie blokowanie płatności jest dozwolone, ale nie jest w użyciu. Niemieccy eksperci z kancelarii Melchers Law and New Gaming Attorney podkreślają, że zgodnie z prawem unijnym i niemieckim nie istnieją szczególne przepisy dotyczące blokowania płatności w związku z hazardem. Twierdzą oni również, że na podstawie obecnie gromadzonych danych, w tym MCC, niemieccy dostawcy usług płatniczych nie byłoby w stanie odróżnić działań legalnych od nielegalnych działań hazardowych. Zbieranie dodatkowych, niezbędnych danych najprawdopodobniej byłoby niezgodne z niemieckim prawem o ochronie danych osobowych. Twierdzą oni także, że aby takie środki odniosły sukces, wymagana byłaby współpraca z wieloma dostawcami usług płatniczych, w tym zagranicznymi instytucjami finansowo-kredytowymi, które nie podlegają przepisom krajowym. W takim przypadku sukces jest uzależniony od ich gotowości do współpracy.

Norwegia jest przykładem kraju, gdzie blokowanie płatności zostało wdrożone, ale okazało się nieskuteczne. Norweski regulator uznał, że blokowanie płatności jest o wiele mniej skuteczne niż początkowo przewidywano i jego cele nie zostały osiągnięte. Mnogość rozwiązań płatniczych i korzystanie z rozwiązań płatniczych podmiotów trzecich przez operatorów gier hazardowych sprawiło, że egzekwowanie zakazu transakcji przez banki stało się bardzo trudne.

Rysunek 12 Szacowany wzrost udziału operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych online we Francji i Danii po wdrożeniu zmian prawnych, obejmujących również blokowanie [wzrost w punktach procentowych w latach kolejnych po wdrożeniu zmian pranych]

Źródło: Analiza Roland Berger H2 Gambling Capital, wywiady z ekspertami, szacunki Roland Berger

Przykład Francji, w porównaniu z Danią, wskazuje na ograniczoną skuteczność środków blokujących, jeśli nie towarzyszy im regulacja rynku atrakcyjna dla graczy. Francja wprowadziła blokadę ISP w 2010 roku, w celu zmuszenia większej liczby graczy do przejścia na rynek onshore, który był przez nich postrzegany jako mniej atrakcyjny ze względu na niższe wygrane niż na stronach offshore (ze względu na 9,3% stawki podatku od obrotów). Jak przedstawiono na Rysunku 12, dwa lata po wdrożeniu blokowania udział operatorów onshore w rynku wzrósł o 19 p.p., choć blokada nie była tu jedynym czynnikiem. Również Dania wprowadziła możliwość blokowania stron internetowych w swoich nowych przepisach dotyczących hazardu w 2012 roku (opodatkowanie GGR, przy stawce podatkowej wynoszącej 20%). Jednakże w tym przypadku środki blokujące zostały wdrożone w celu wsparcia środowiska regulacyjnego, które stworzono aby było atrakcyjne dla dotychczasowych operatorów offshore oraz, co ważniejsze, atrakcyjne dla graczy. W rezultacie, już w pierwszym roku po zmianie prawa udział operatorów onshore w rynku

poprawił się o ponad 40 p.p. Powyższe porównanie pokazuje, że jeśli blokowaniu nie towarzyszy zmiana regulacji w celu poprawy atrakcyjności rynku dla graczy, jest ono skuteczne jedynie w ograniczonym zakresie. Wydaje się, że wielu klientów postawionych w obliczu zachęty w postaci lepszych kursów i szerszego katalogu usług hazardowych oferowanych na stronach internetowych offshore, podejmie działania w celu obejścia blokady.

Wpływ systemu podatkowego na udział w rynku należący do operatorów onshore

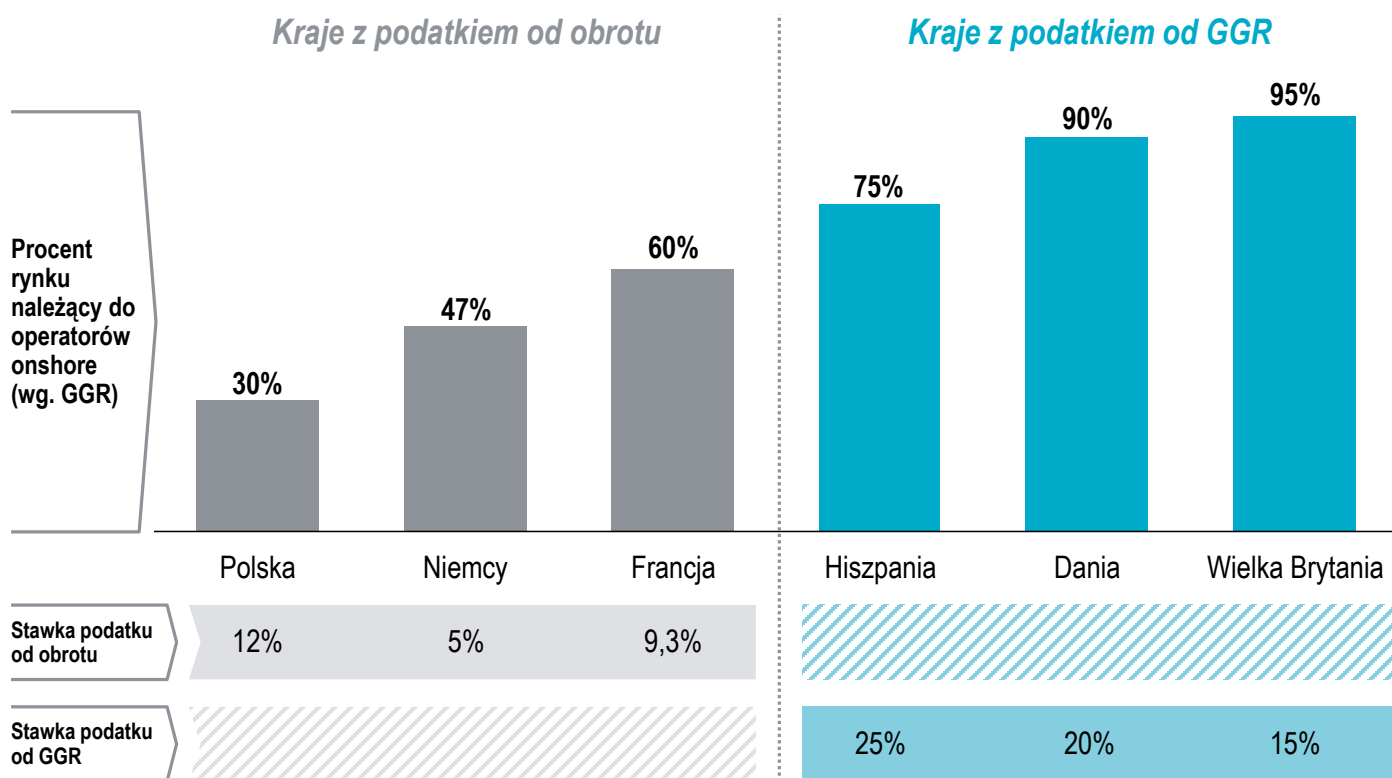
Reżim podatkowy może wpływać na atrakcyjność rynku zarówno z punktu widzenia graczy jak i operatorów. Dla graczy, reżim podatkowy ma bezpośredni wpływ na potencjalne wygrane z zakładów wzajemnych na platformie posiadającej lokalną licencję w porównaniu do platform offshore, które podlegają zazwyczaj opodatkowaniu na podstawie GGR. Wyższy odsetek graczy w krajach o podatku od obrotów wybiera operatorów offshore, ponieważ oferują oni wyższe kursy i wygrane. Z tego też powodu prywatni operatorzy rozważający

wejście na rynek z podatkiem od obrotów często nie decydują się na ubieganie się o lokalną licencję, ponieważ nie będą w stanie utrzymać konkurencyjnej oferty dla lokalnych graczy. Wybierają natomiast oferowanie swoich usług lokalnym użytkownikom z terenu innego kraju, o bardziej konkurencyjnym reżimie podatkowym. Z drugiej strony, rynki z opodatkowaniem GGR są uważane za atrakcyjne zarówno przez graczy jak i operatorów. Dlatego też reżim podatkowy wpływa na liczbę graczy korzystających z lokalnie licencjonowanych stron internetowych oraz liczbę operatorów generujących GGR lokalnie na danym rynku, co dodatkowo przekłada się na notowany procent rynku należący

do operatorów onshore. Inne czynniki, które przyczyniają się do zwiększenia procentu rynku należącego do operatorów onshore, obejmują szeroką gamę dozwolonych usług hazardowych online, jak również niższe stawki podatkowe.

Poniższy wykres pokazuje udział operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych online według GGR w wybranych krajach UE w odniesieniu do obowiązujących tam reżimów podatkowych (zarówno w zakresie przedmiotu opodatkowania jak i jego stawek). Uwzględniliśmy trzy kraje z podatkiem od obrotów i trzy z podatkiem od GGR, gdzie uzyskano wiarygodne dane.

Rysunek 13 Udział operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych online według GGR w odniesieniu do reżimów podatkowych w wybranych krajach UE, 2015 r. [%]

Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie H2GC, Gambling Compliance, danych krajowych regulatorów, wywiadów z ekspertami branżowymi

Państwa z podatkiem od obrotów mają niższy udział operatorów onshore w rynku niż te, które stosują opodatkowanie GGR. Jak omówiono powyżej, te pierwsze rynki są mniej atrakcyjne dla graczy, co powoduje że zawierają oni zakłady na stronach offshore. Zatem ubieganie się o lokalną licencję

jest mniej atrakcyjne dla operatorów zakładów wzajemnych na rynkach, gdzie obowiązuje podatek od obrotów. Wielka Brytania ma najwyższy udział operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych, a jednocześnie ma też najniższą stawkę podatkową od GGR spośród prezentowanych krajów. Podatek od

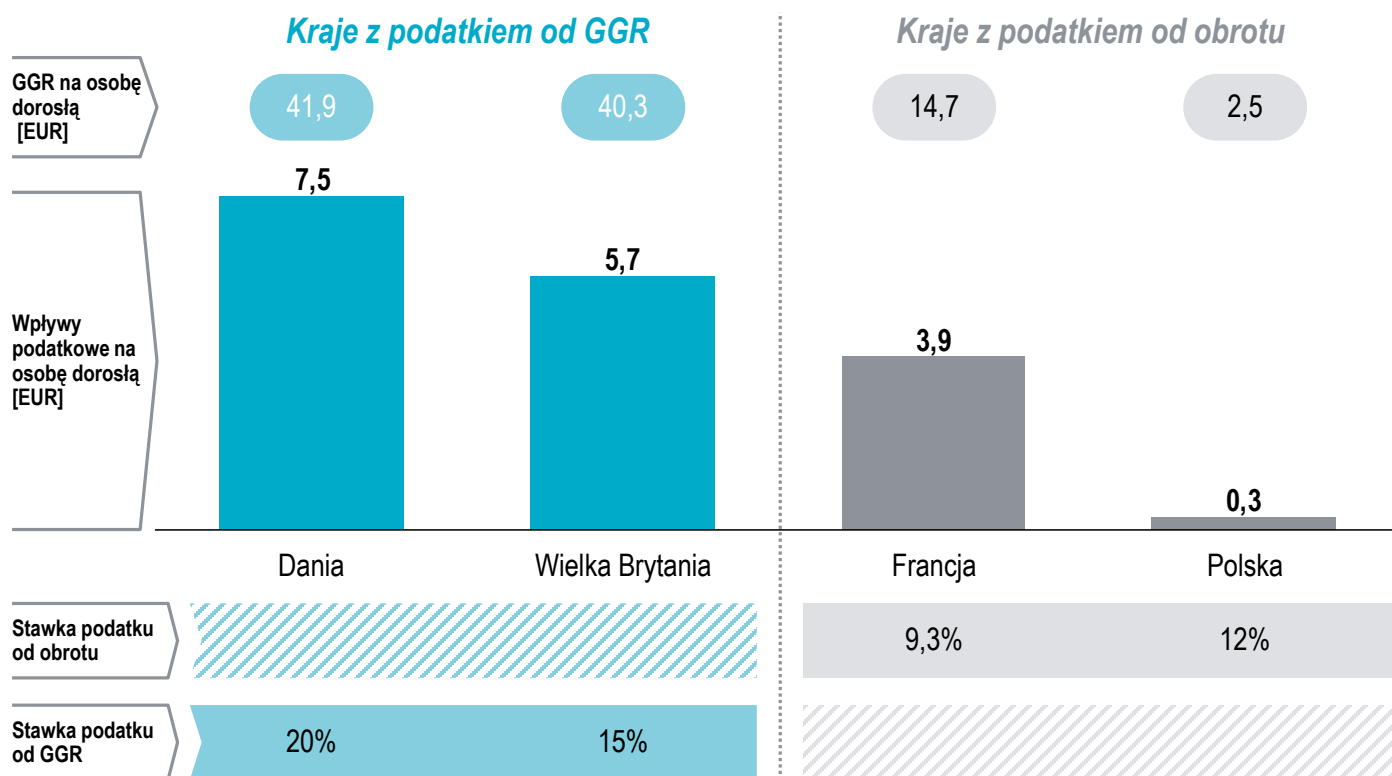
GGR, w połączeniu z liberalnym prawem w zakresie hazardu, także zachęcił wielu operatorów do uzyskania lokalnej licencji w Danii, co zaowocowało udziałem operatorów onshore w rynku na poziomie około 90% w 2015 roku.

Wpływ systemu podatkowego na przychody podatkowe

Reżim podatkowy ma również wpływ na przychody z podatków pobieranych przez państwo. Zastosowanie wyższej efektywnej stopy podatkowej, zwykle w

formie podatku od obrotów, nie musi generować wyższych przychodów podatkowych. Przykłady pokazują, że podatek od GGR, chociaż zwykle efektywnie niższy niż podatek od obrotów, może doprowadzić do wzrostu przychodów podatkowych dla państwa. Poniższy wykres pokazuje cztery kraje UE i ich wpływy podatkowe z zakładów wzajemnych online na osobę dorosłą, gdzie dostępność wiarygodnych danych była kluczowym kryterium wyboru.

Rysunek 14 Przychody podatkowe z zakładów wzajemnych online na osobę dorosłą w odniesieniu do systemów podatkowych w wybranych krajach UE, 2015 r. [euro, %]

Źródło: Analiza Roland Berger na podstawie danych krajowych regulatorów (Spillemyndigheden, UK Gambling Commission, ARJEL), lokalnych operatorów oraz wywiadów z ekspertami branżowymi

Kraje z podatkiem od GGR, na przykładzie Danii i Wielkiej Brytanii, mają większe lub podobne przychody podatkowe z zakładów online na osobę dorosłą, niż kraje o podatku od obrotów (jak pokazano na przykładzie Francji i Polski). Jak już opisano, reżim podatkowy ma wpływ na atrakcyjność rynku z perspektywy graczy, która jest zwykle odzwierciedlona zarówno w ogólnej wielkości rynku zakładów wzajemnych, jak również w liczbie operatorów generujących obroty i GGR lokalnie.

Wyższe lokalne obroty i GGR mogą skutkować wyższą podstawą opodatkowania i choć rzeczywiste stawki podatkowe są niższe w krajach z podatkiem od GGR, przychody podatkowe w tych krajach mogą być wyższe.

5

Scenariusze rozwoju rynku w Polsce

5.1

Scenariusze dla polskiego rynku zakładów wzajemnych online

Po przeanalizowaniu międzynarodowych doświadczeń w zakresie blokowania operatorów offshore, jak również wpływu reżimów podatkowych na udział w rynku operatorów onshore i wpływy podatkowe, zastosujemy wyciągnięte wnioski do opracowania trzech scenariuszy rozwoju polskiego rynku zakładów wzajemnych online. Celem analizy jest pokazanie, w jaki sposób wprowadzenie różnych ram prawnych mogłoby przyczynić się do osiągnięcia kluczowych celów nowelizacji ustawy o grach hazardowych, a mianowicie do zmniejszenia szarej strefy, osiągnięcia lepszej ochrony konsumentów oraz wyższych wpływów podatkowych. Ponadto zaprezentujemy efekt symulowanych zmian na rynku na wydatki na sponsoring dla organizacji sportowych w Polsce.

Opracowaliśmy model symulujący trzy scenariusze rozwoju rynku do 2025 roku, z których każdy opiera się na różnych założeniach dotyczących modeli regulacyjnych w Polsce. Rysunek 15 podsumowuje podstawowe założenia dla każdego scenariusza. W scenariuszu *Bieżącej polityki* (Scenariusz 1), szacujemy dynamikę rozwoju rynku przy założeniu zachowania status quo w regulacjach (czyli bez zmian prawnych w zakresie zakładów wzajemnych online). Jego głównym celem jest pokazanie dynamiki rozwoju polskiego rynku w przypadku referencyjnym. Drugi scenariusz *Restrykcyjne podejście regulacyjne* analizuje wpływ przepisów, wprowadzających blokowanie operatorów offshore, zaproponowanych w nowelizacji ustawy. Kluczowym założeniem w tym scenariuszu jest fakt, że dostęp do stron internetowych operatorów offshore może być w przynajmniej pewnym stopniu blokowany przez dostawców usług internetowych (ISP). Aby ocenić skuteczność blokowania, obliczenia zostały oparte na danych z rynku francuskiego. Zarówno

reżim podatkowy, jak i stawka podatkowa, pozostały niezmienione na poziomie 12% od obrotów. Ostatni scenariusz *Kontrolowanej liberalizacji* przedstawia wpływ zmiany reżimu podatkowego oraz jego stawki – z obecnych 12% od obrotów na 20% od GGR. Niektóre szacunki w tym scenariuszu są oparte na danych z rynku duńskiego. Ciągłe zakłada się możliwość blokowania operatorów offshore, choć środki te w znacznym stopniu byłyby zbędne.

Dla każdego scenariusza założyliśmy, że zmiany prawne wejdą w życie od 1 stycznia 2017 r. Dalej założyliśmy, w oparciu o międzynarodowe dane porównawcze, że przychody ze sponsoringu organizacji sportowych stanowią około 25% ogółu wydatków marketingowych operatorów gier hazardowych, którzy przeznaczają około 25-30% GGR (po opodatkowaniu) na cele marketingowe. Wydatki na sponsoring organizacji sportowych przedstawione w scenariuszach stanowią proporcję łącznych wydatków finansowanych z zakładów wzajemnych online wg. GGR i nie powinny być postrzegane jako całość wydatków na sponsoring. Wpływ scenariuszy na podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) płacony przez operatorów nie był poddany szczegółowej analizie, a jego wartość w odniesieniu do podatku od gier hazardowych jest nieproporcjonalnie niska i nie różni się zasadniczo w Scenariuszach 2 i 3.

Rysunek 15 Główne założenia scenariuszy polskiego rynku zakładów wzajemnych online

	Reżim podatkowy	Blokowanie operatorów offshore	Polityka licencyjna	Kraj odniesienia
Scenariusz 1 Bieżąca polityka	12% podatku od obrotu	Nie	Bez zmian	
Scenariusz 2 Restrykcyjne podejście regulacyjne	12% podatku od obrotu	Tak	Bez zmian	
Scenariusz 3 Kontrolowana liberalizacja	20% podatku od GGR	Tak	Otwarta	

Źródło: Roland Berger

5.1.1

Scenariusz 1, Bieżąca polityka – Opis i wyniki modelowania

Celem scenariusza *Bieżącej polityki* jest pokazanie, w jaki sposób rynek zakładów wzajemnych online może rozwijać się w przyszłości, jeśli nie zostaną wdrożone żadne zmiany prawne. Scenariusz ten stanowi również punkt odniesienia, do którego mogą być porównywane inne scenariusze, w celu obliczenia korzyści wynikających ze zmian w przepisach. Reżim podatkowy oraz stawka podatku w tym scenariuszu pozostaje bez zmian (tj. 12% podatek od obrotów). Licencjonowanie operatorów podlega dotychczasowym wymaganiom. Zakłada się również brak blokowania operatorów offshore.

Marża GGR operatorów offshore wynosi 7%, co stanowi średnią marżę dla grupy przeanalizowanych operatorów międzynarodowych. Operatorzy onshore w Polsce generują szacunkową marżę GGR w wysokości 27% (w tym podatek od obrotów w wysokości 12 p.p., w oparciu o publicznie dostępne dane pochodzące od wymienionych operatorów). Ze względu na brak istotnych zmian regulacyjnych i korekt rynkowych zakładamy, że obie marże pozostaną na stałym poziomie w okresie symulacji.

Prognozuje się, że wzrost rynków zarówno onshore jak i offshore (zarówno w przypadku obrotów jak i GGR) w 2016 roku odnotuje wynik dwucyfrowy (porównywalny do zeszłorocznych wyników), a rynek onshore będzie rozwijał się nieco szybciej, jak wynika z dostępnych danych. W kolejnych latach ogólny wzrost spowalnia, wraz ze zmniejszeniem efektu otwarcia rynku w 2011 roku, a rynek stopniowo dojrzewa w proponowanym kontekście regulacyjnym. Należy spodziewać się wyższego tempa wzrostu rynku offshore w dłuższej perspektywie czasowej, w porównaniu do rynku onshore, ze względu na mniejszą asymetrię informacji na bardziej dojrzałych rynkach, umożliwiającą coraz większej liczbie graczy znalezienie alternatywnych, bardziej atrakcyjnych zakładów oferowanych przez operatorów offshore.

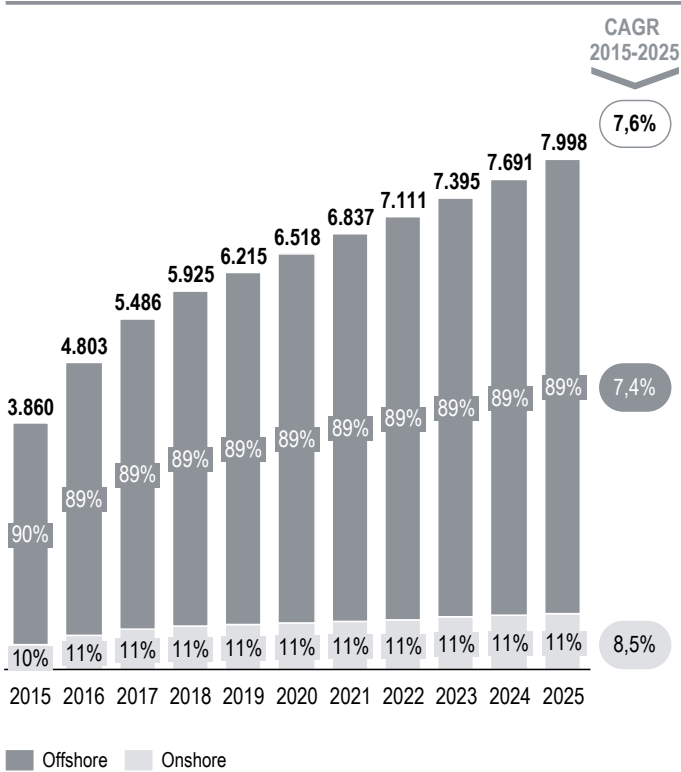
Kluczowy wynik modelowania to umiarkowany wzrost wielkości rynku (średnio około 7,8% rocznie, mierzony zarówno względem obrotu oraz GGR) w połączeniu z niskim i stosunkowo stabilnym udziałem operatorów onshore w rynku na poziomie

10-12% dla obrotów i 30-33% dla GGR, zgodnie z Rysunkiem 16. Procent rynku należący do operatorów onshore obliczony wg. GGR jest wyższy w porównaniu do procentu rynku należącego do

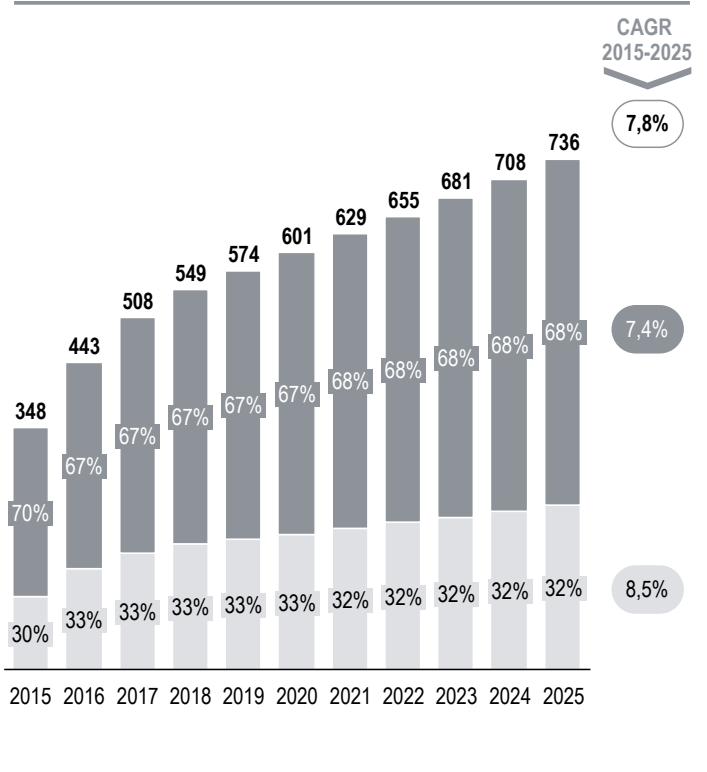
operatorów onshore obliczonego wg. obrotów ze względu na wyższą marżę GGR operatorów onshore w porównaniu do operatorów offshore.

Rysunek 16 Scenariusz 1 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]

Wartość rynku wg. obrotów

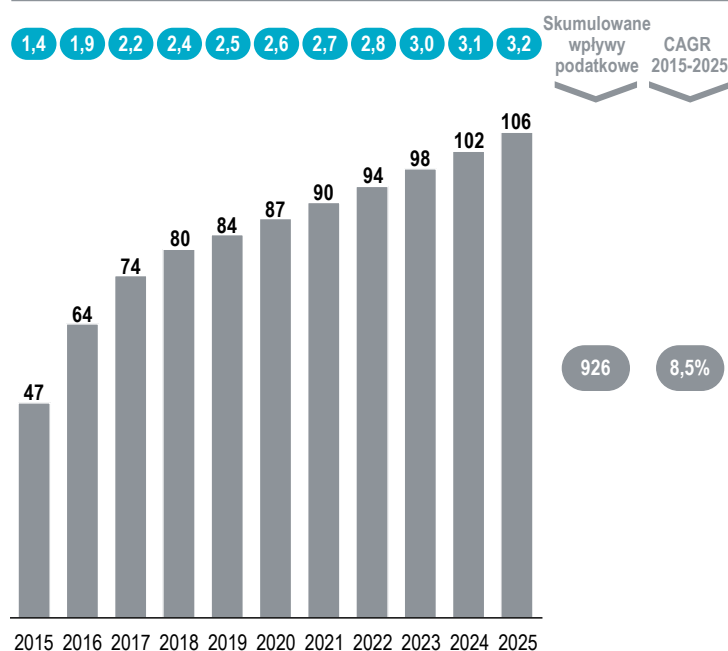
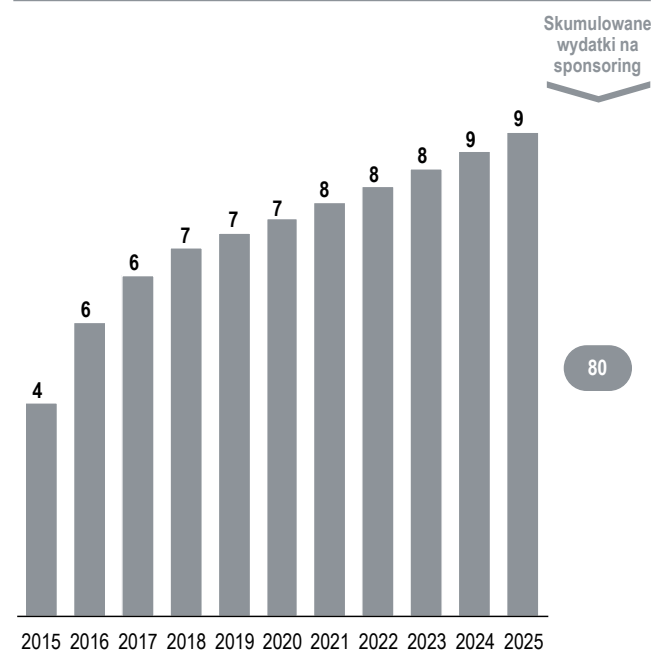

Wartość rynku wg. GGR

Źródło: Roland Berger

Prognozujemy, że wpływy podatkowe z zakładów online będą stopniowo rosnać wraz z rozwojem GGR operatorów onshore, osiągając skumulowany wynik w wysokości 0,93 mld zł w latach 2015-2025. Przychody z podatków na osobę dorosłą wzrastają do 2,6 zł w roku 2020 i 3,2 zł w 2025 roku, a łączne wydatki na sponsoring organizacji sportowych z zakładów wzajemnych online osiągają poziom 80 mln w latach 2015-2025, zgodnie z Rysunkiem 17.

Rysunek 17 Scenariusz 1 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]**Wpływy podatkowe****Wpływy sponsoringowe**

Wpływy podatkowe na osobę dorosłą [PLN]

Źródło: Roland Berger

5.1.2

Scenariusz 2, Restrykcyjne podejście regulacyjne – Opis i wyniki modelowania

Scenariusz *Restrykcyjne podejście regulacyjne* symuluje rozwój polskiego rynku zakładów wzajemnych online bazując na modelu regulacyjnym zaproponowanym w nowelizacji ustawy o grach hazardowych. Zakłada on, że reżim podatkowy oraz stawka podatku pozostaną na obecnym poziomie (tj. 12% od obrotów), ale wprowadzone zostanie blokowanie stron internetowych i ograniczenia dla dostawców usług płatniczych wobec operatorów offshore.

Podobnie do scenariusza *Bieżąca polityka*, marża GGR operatorów offshore jest ustalona na poziomie 7% i pozostaje stabilna w okresie prognozy. Marża operatorów onshore również założona jest na stałym poziomie, ponieważ oczekujemy, że bardzo niewielka liczba nowych operatorów zdobędzie licencję i

wejdzie na polski rynek. Ogólny spadek obrotów w 2017 roku jest wynikiem przechodzenia graczy od operatorów offshore do operatorów onshore, gdzie ta sama kwota pieniędzy przeznaczona na zakłady generuje mniejsze obroty, gdyż średnio proporcjonalnie mniejsza ilość pieniędzy wraca do graczy onshore przy każdym zakładzie. Przewiduje się, że wielkość rynku offshore (mierzona wg. GGR) spadnie o 15% w 2017 roku i o 5% w 2018 roku, zgodnie z rozwojem rynku francuskiego w ciągu pierwszych dwóch lat po wprowadzeniu blokady. Dla pozostałej części okresu objętego prognozą przyjęto wzrost rynku. Prognoza zakłada, że rynek onshore podwoi obecne tempo wzrostu w latach 2017 i 2018, ponieważ oczekuje się, że przechwyci on część stawek graczy od blokowanych operatorów offshore

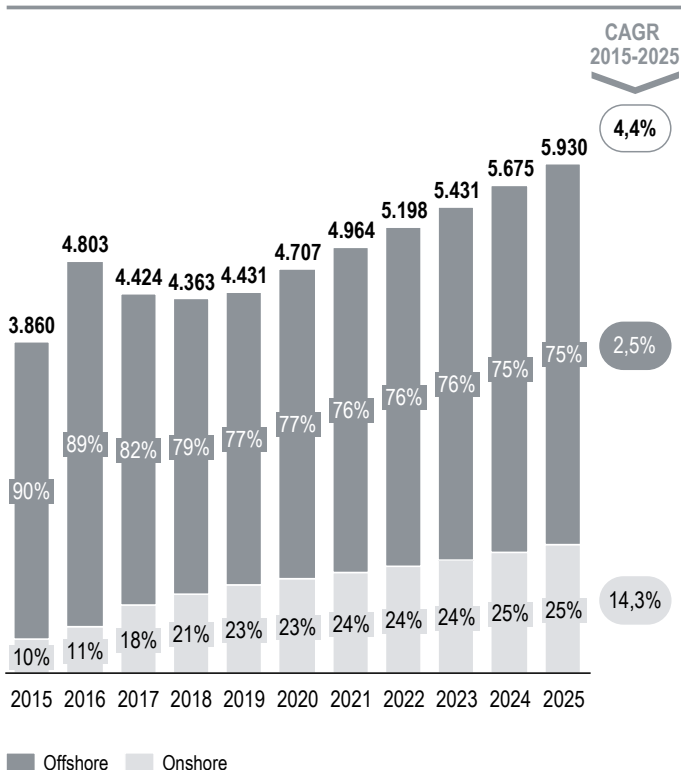
oraz, że jeden lub dwóch znaczących operatorów offshore najprawdopodobniej uzyska licencję. Po 2020 roku rozwój rynku onshore ulega stabilizacji, przy zbliżonym do rynku offshore tempie wzrostu.

Prognozujemy, że udział operatorów onshore w rynku mierzony GGR wzrośnie o około 18 p.p. do

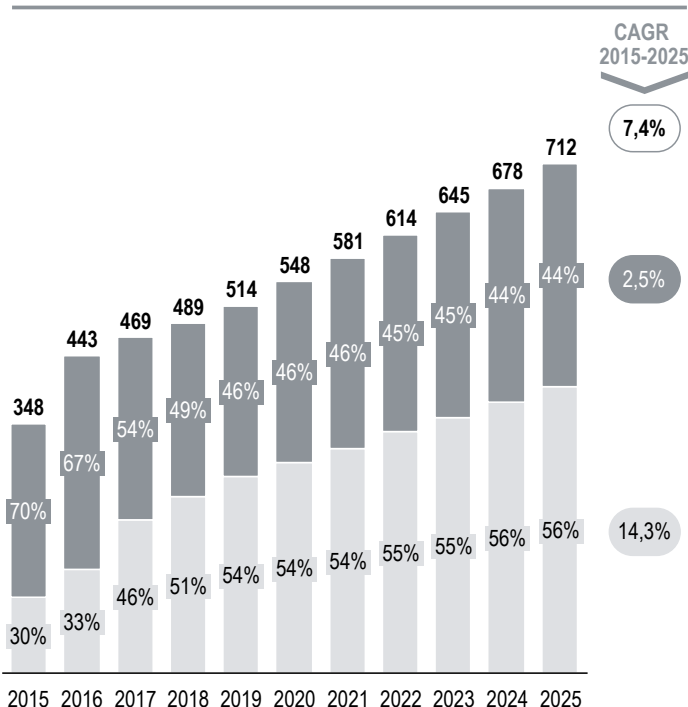
2018 roku, który to poziom jest porównywalny z dynamiką francuskiego rynku po wprowadzeniu blokady. Rynek offshore skurczy się, gdyż część graczy przejdzie na inne typy hazardu, natomiast inni przejdą do licencjonowanych operatorów online lub offline zwiększając rynek onshore.

Rysunek 18 Scenariusz 2 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]

Wartość rynku wg. obrotów

Wartość rynku wg. GGR

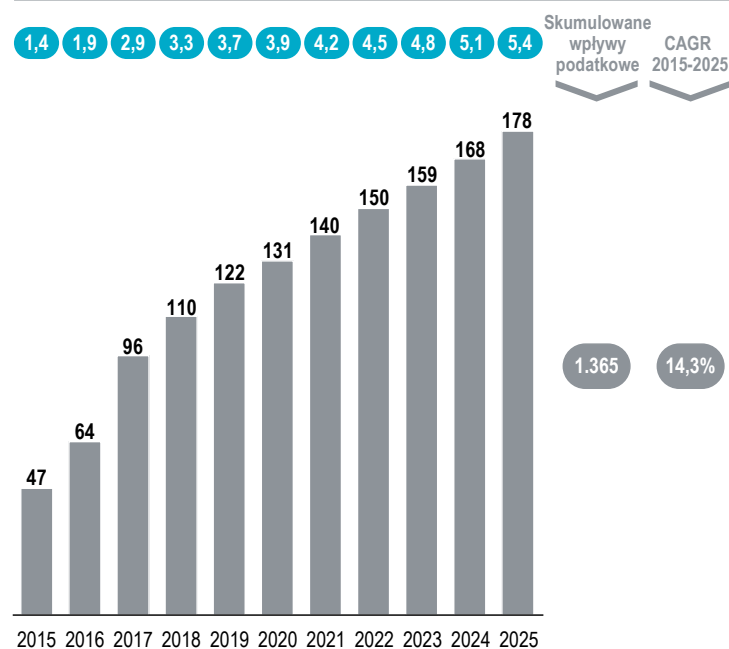
Źródło: Roland Berger

Skumulowane przychody podatkowe z zakładów wzajemnych online w latach 2015-2025 w scenariuszu *Restrykcyjne podejście regulacyjne* wyniosą 1,37 mld zł i będą o 0,44 mld zł wyższe niż w scenariuszu *Bieżąca polityka*. Przychody podatkowe na osobę dorosłą wzrastają do 3,9 zł w 2020 roku i 5,4 zł w

2025 roku. Skumulowane wydatki na sponsoring organizacji sportowych z zakładów wzajemnych online w latach 2015-2025 to 117 mln zł i są o 38 mln zł wyższe w porównaniu do scenariusza *Bieżąca polityka*.

Rysunek 19 Scenariusz 2 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]

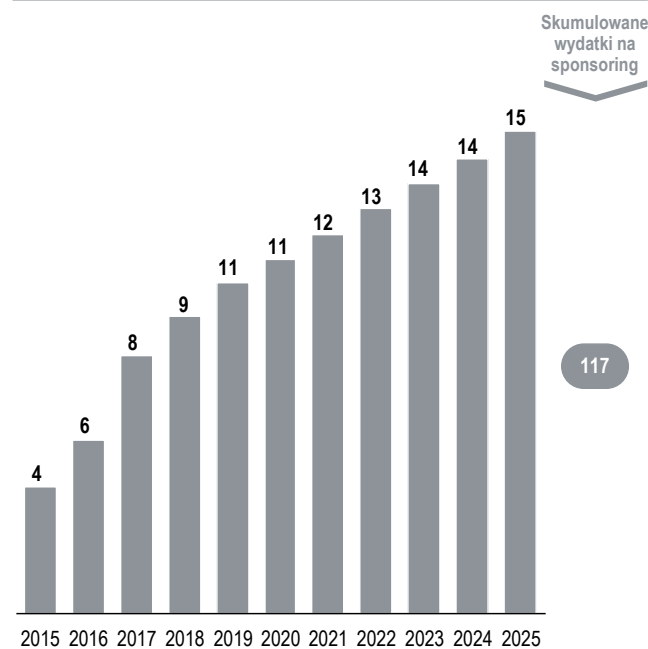
Wpływy podatkowe

Wpływy podatkowe na osobę dorosłą [PLN]

Źródło: Roland Berger

Wpływy sponsoringowe

5.1.3

Scenariusz 3, Kontrolowana liberalizacja – Opis i wyniki modelowania

Scenariusz *Kontrolowana liberalizacja* zakłada, że rząd polski zdecyduje się pójść w ślady Danii i zliberalizuje rynek poprzez wprowadzenie podatku od GGR w wysokości 20% zamiast obecnego podatku od obrotów w wysokości 12% i rozluźni wymogi licencyjne dla operatorów (np. potrzeba rejestracji przedsiębiorstwa w Polsce). Blokowanie operatorów offshore jest wdrażane do prawa w celu wspierania przechodzenia do operatorów onshore, poprzez ograniczenie, w razie potrzeby, dostępu do nielicencjonowanych lokalnie stron internetowych.

Podobnie jak w poprzednich dwóch scenariuszach, marża na GGR operatorów offshore jest na poziomie 7% w całym okresie modelowania. Oczekuje się, że marże operatorów onshore spadną z 27% (w tym podatek od obrotów w wysokości 12%) do około

10% (wyłączając podatek od obrotu) w 2017 roku ze względu na wyższą presję konkurencyjną na rynku, wynikającą z faktu, że operatorzy offshore zdecydują się na uzyskanie licencji w Polsce, gdyż nowe regulacje zagwarantują równe szanse dla wszystkich uczestników rynku. Marże GGR ulegają dalszym spadkom w kolejnych latach, wraz ze zwiększoną liczbą operatorów offshore, którzy otrzymują licencje w Polsce. Prognozujemy, że rynek offshore skurczy się o połowę w 2017 roku w porównaniu do roku poprzedniego i ulegnie stagnacji przy niewielkiej liczbie graczy decydujących się na granie offshore w porównaniu do onshore. Oczekuje się, że rynek onshore wzrośnie w 2017 roku o 39 p.p. mocniej niż w latach poprzednich, podobnie do rynku duńskiego po wprowadzeniu podatku od GGR. W kolejnych

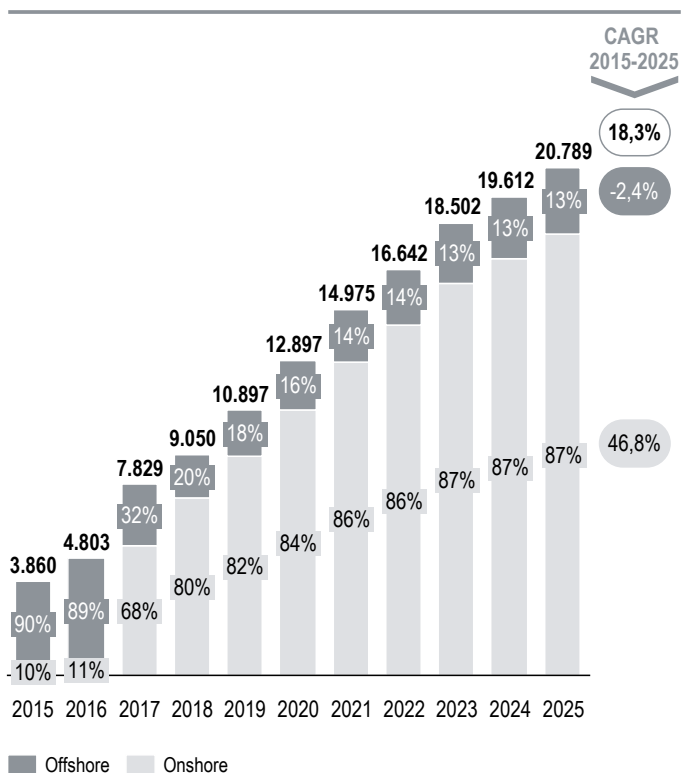
latach wzrost spowalnia, ale tempo wzrostu, z dużym prawdopodobieństwem, pozostaje na znacznie wyższym poziomie niż w dwóch poprzednich scenariuszach, ponieważ rynek onshore będzie atrakcyjny zarówno dla graczy, jak i dla operatorów. Należy jednakże podkreślić, że ze względu na różnice w wysokości dochodu rozporządzalnego oraz w skłonności do hazardu poziom GGR na osobę dorosłą w Polsce w 2025 roku osiągnie jedynie około 34% obecnego GGR na osobę dorosłą w Danii. Całkowite obroty i GGR rosną dynamicznie w 2017 roku ze względu na fakt, iż nowi użytkownicy są przyciągani do gry na zliberalizowanym rynku,

przy szerokiej gamie licencjonowanych operatorów. Procent rynku należący do operatorów onshore liczony na podstawie GGR powinien osiągnąć 90% w modelowanym okresie, tzn. poziom osiągany obecnie na rynkach zliberalizowanych, takich jak Dania czy Wielka Brytania.

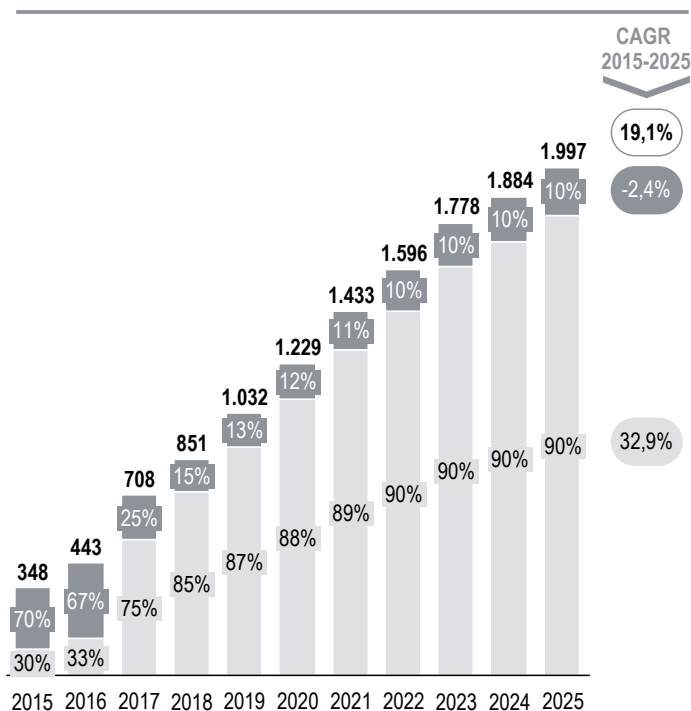
Procent rynku należący do operatorów onshore liczony dla obrotu może wzrosnąć do 68% już w pierwszym roku po wprowadzeniu podatku GGR w wyniku przechodzenia na rynek onshore przez graczy i operatorów. Zakłada się również dynamiczny wzrost całkowitego obrotu i całkowitego GGR w 2017 roku, zgodnie z przypadkiem duńskim.

Rysunek 20 Scenariusz 3 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]

Wartość rynku wg. obrotów

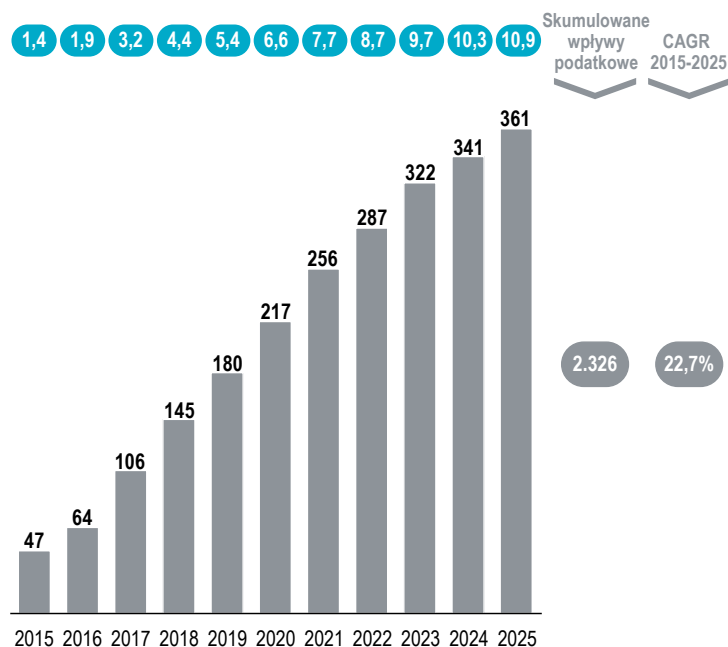
Wartość rynku wg. GGR

Źródło: Roland Berger

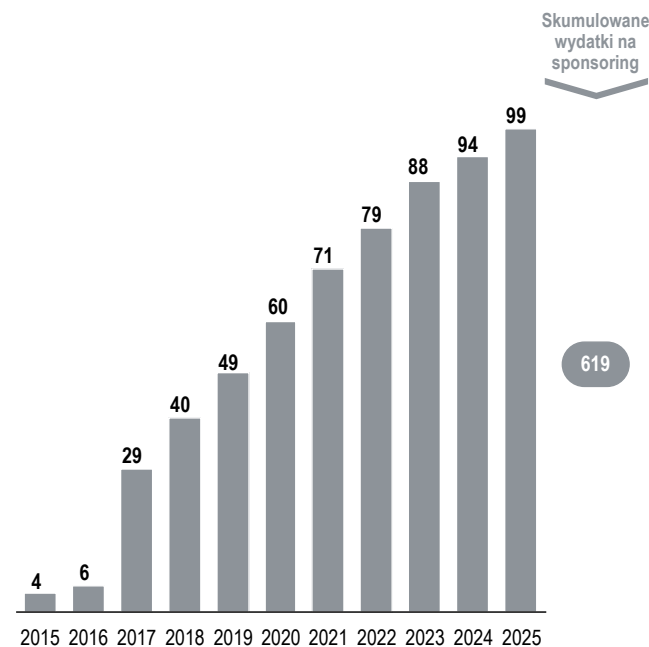
Prognozuje się, że skumulowane przychody podatkowe z zakładów wzajemnych online w latach 2015-2025 w scenariuszu *Kontrolowana liberalizacja* wyniosą 2,33 mld zł i będą o 0,96 mld zł wyższe niż w scenariuszu *Bieżąca polityka*. Przychody podatkowe na osobę dorosłą osiągną 6,6 zł w 2020 roku i 10,9 zł w 2025 roku, co odpowiada aktualnemu poziomowi we Francji lub Hiszpanii. Skumulowane

wydatki na sponsoring organizacji sportowych z zakładów wzajemnych online osiągają poziom 0,62 bln zł w latach 2015-2025 i są prawie 7 razy większe niż w scenariuszu *Restrykcyjne podejście regulacyjne*. Wynika to z faktu, że znacznie większe GGR będzie generowane onshore w porównaniu do Scenariusza 2.

Rysunek 21 Scenariusz 3 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]**Wpływy podatkowe**

Wpływy podatkowe na osobę dorosłą [PLN]

Źródło: Roland Berger

Wpływy sponsoringowe

5.2

Wnioski z analizy scenariuszy

Trzy symulowane scenariusze rozwoju rynku dają różne wyniki w zakresie kluczowych celów nowelizacji ustawy o grach hazardowych, czyli zmniejszenia szarej strefy, lepszej ochrony konsumentów i wyższych wpływów z podatków. Różnią się one także pod względem całościowego rozwoju rynku i przychodów sponsoringowych, które powinny być również brane pod uwagę jako istotne przy rozważaniach dotyczących regulacji rynku zakładów wzajemnych online w Polsce.

Scenariusz *Bieżąca polityka* daje najgorsze wyniki we wszystkich kryteriach, a główny cel polskiego regulatora nie zostaje osiągnięty. Procent rynku należący do operatorów onshore pozostaje na niskim poziomie 32-33%, co prowadzi do niskiej ochrony graczy, gdyż większość z nich nadal obstawia na stronach offshore. Drugi scenariusz *Restrykcyjne podejście regulacyjne* zakładający

blokowanie operatorów offshore odzwierciedla środki proponowane w nowelizacji ustawy o grach hazardowych i daje lepsze rezultaty. Procent rynku należący do operatorów onshore rośnie do 54-56%, co stanowi wynik o 23 p.p. wyższy, niż w pierwszym scenariuszu. Ponadto łączne wpływy z podatków w latach 2015-2025 są wyższe o 0,44 mld zł, a przychody sponsoringowe są wyższe o 38 mln zł w porównaniu do scenariusza *Bieżąca polityka*. Jednakże ostatni scenariusz *Kontrolowana liberalizacja* okazuje się być lepszy od dwóch poprzednich we wszystkich aspektach. W tym scenariuszu, zdecydowana większość graczy (do 90%) korzystałaby z licencjonowanych operatorów, co doprowadziłoby do eliminacji prawie całej szarej strefy, co za tym płynie, do lepszej ochrony klientów. Łączne wpływy z podatków w latach 2015-2025 osiągają 2,3 mld zł, co stanowi 1,4 mld zł więcej niż w pierwszym

scenariuszu. Rynek rośnie najszybciej spośród wszystkich scenariuszy, natomiast GGR na osobę dorosłą osiąga 60 zł w 2025 roku (porównywalnie do obecnych danych dla Francji) ze względu na fakt, że warunki rynkowe są atrakcyjne zarówno dla graczy, jak i dla operatorów. Ponadto skumulowane

przychody ze sponsoringu osiągane z zakładów wzajemnych online przez organizacje sportowe wyniosą prawie 0,62 mld zł, czyli o 0,54 mld zł więcej niż w pierwszym scenariuszu. Powyższa sytuacja miałaby pozytywny wpływ na stan polskiego sportu i jego sytuację konkurencyjną.

Rysunek 22 Podsumowanie wyników scenariuszy dla rynku zakładów wzajemnych online w Polsce

	GGR na dorosłego [PLN]		Udział rynku onshore (wg. GGR) [%]		Wpływy podatkowe, rocznie [m PLN]		Wydatki na sponsoring organizacji sportowych, rocznie [m PLN]	
	2020	2025	2020	2025	2020	2025	2020	2025
Scenariusz 1 Bieżąca polityka	18	22	33%	32%	87	106	7	9
Scenariusz 2 Restrykcyjne podejście regulacyjne	17	22	54%	56%	131	178	11	15
Scenariusz 3 Kontrolowana liberalizacja	37	60	88%	90%	217	361	60	99

Źródło: Roland Berger

Wyniki modelowania wskazują, że scenariusz *Kontrolowanej Liberalizacji* zakładający 20% podatku od GGR, przy selektywnym blokowaniu operatorów offshore i przy realistycznych kryteriach licencjonowania, jest najlepszym scenariuszem dla realizacji i przekroczenia celów polskiego rządu. Jak przedstawiono w raporcie, takie otoczenie podatkowe i regulacyjne już z powodzeniem funkcjonuje w wielu innych krajach (np. w Danii i Wielkiej Brytanii) i faktycznie przynosi wyniki

podobne do tych pokazanych w naszym trzecim scenariuszu. Z kolei w jurysdykcjach, które nałożyły podatek od obrotów, taki jak w naszym drugim scenariuszu (*Restrykcyjne podejście regulacyjne*), mniejsza liczba graczy jest kierowana na lokalnie licencjonowany rynek, co skutkuje słabszą ochroną konsumentów i przynosi niższe wpływy z podatków dla danego państwa niż tam, gdzie podstawą opodatkowania jest GGR.

Słownik pojęć

W niniejszym opracowaniu wykorzystano szereg terminów, dla których należy przyjąć następujące definicje:

Termin	Opis
Gracz	Osoba biorąca udział w czynnościach hazardowych
Hazard	Czynność stawiania pieniędzy na wynik niepewnego zdarzenia (w tym zakłady wzajemne i inne gry hazardowe)
Operator	Przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie gier hazardowych
Operator licencjonowany lokalnie	Patrz zakłady wzajemne onshore
Operator nielicencjonowany lokalnie	Patrz zakłady wzajemne offshore
Podatek od GGR	Podatek obliczany poprzez pomnożenie GGR (przychodów brutto z gier hazardowych) przez stawkę podatkową
Podatek od obrotów	Podatek obliczany poprzez pomnożenie obrotu (sumy stawek) przez stawkę podatkową
Procent rynku należący do operatorów onshore	Procent lokalnego rynku online, który podlega regulacjom lokalnym (i w związku z czym jest opodatkowany lokalnie)
Przychody Brutto z Gier Hazardowych (GGR)	Przychody operatora definiowane jako suma stawek minus suma zwrotów (ma zastosowanie do gier, w których operator przyjmuje ryzyko)
Regulator	Organ regulujący prawo i nadzorujący rynek gier hazardowych
Stawka	Kwota przeznaczona przez gracza na zakład
Szara strefa	Usługi hazardowe online lub offline oferowane przez operatorów nie posiadających ważnej lokalnej licencji lub nie podlegających regulacjom lokalnej jurysdykcji
Wygrana	Kwota wygrana przez gracza obliczona jako uzyskany zwrot minus postawiona stawka
Zakłady wzajemne	Czynność stawiania pieniędzy na wynik zdarzenia (np. wynik konkurencji sportowej takiej jak mecz piłki nożnej)
Zakłady wzajemne offline	Zakłady wzajemne realizowane w fizycznych punktach obsługi, kasynach, salonach gier lub bingo, loterii lub innych punktach gier
Zakłady wzajemne offshore	Zakłady wzajemne świadczone przez operatorów nieposiadających licencji na lokalnym rynku (ale zwykle posiadających licencję na innych rynkach)
Zakłady wzajemne online	Zakłady wzajemne realizowane za pośrednictwem zdalnych kanałów dostępu, np. przez Internet
Zakłady wzajemne onshore	Zakłady wzajemne świadczone przez operatorów posiadających licencję na lokalnym rynku
Zwrot	Kwota wypłacana graczowi, jeżeli jego wybór wygra (stawka plus wygrana)

Spis rysunków

Rysunek 1	Przegląd rynku zakładów wzajemnych online w Polsce, Francji i Danii	6
Rysunek 2	Główne założenia i rezultaty scenariuszy dla polskiego rynku zakładów wzajemnych online	7
Rysunek 3	Obliczenie podatku od stawek (obrotów) i podatku od GGR	12
Rysunek 4	Sposób obliczenia kwoty podatku, zwrotu i wygranej w Polsce	14
Rysunek 5	Podsumowanie najważniejszych czynników wpływających na wybór operatora usług hazardowych online [%]	16
Rysunek 6	Porównanie wygranych polskich graczy na stronach onshore i offshore	17
Rysunek 7	Przykład zakresu kursów i wygranych oferowanych przez operatorów onshore i offshore za wygraną Legii Warszawa w rewanżowym meczu z FC Dundalk w dniu 23 sierpnia 2016r.	18
Rysunek 8	Historyczny rozwój polskiego rynku zakładów wzajemnych online (onshore i offshore) mierzony przychodami operatorów z hazardu brutto (GGR), 2007-2016 [mln zł]	19
Rysunek 9	Szacunkowa struktura polskiego rynku zakładów wzajemnych online – GGR, obrót (suma stawek) i podatek, 2015 [mln zł]	20
Rysunek 10	Porównanie udziału operatorów onshore w rynku wg. GGR w Polsce i w wybranych krajach UE, 2015 r. [%]	21
Rysunek 11	Przegląd prawodawstwa dotyczącego hazardu online w krajach UE, 2016 r.	22
Rysunek 12	Szacowany wzrost udziału operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych online we Francji i Danii po wdrożeniu zmian prawnych, obejmujących również blokowanie [wzrost w punktach procentowych w latach kolejnych po wdrożeniu zmian pranych]	27
Rysunek 13	Udział operatorów onshore w rynku zakładów wzajemnych online według GGR w odniesieniu do reżimów podatkowych w wybranych krajach UE, 2015 r. [%]	28
Rysunek 14	Przychody podatkowe z zakładów wzajemnych online na osobę dorosłą w odniesieniu do systemów podatkowych w wybranych krajach UE, 2015 r. [euro, %]	29
Rysunek 15	Główne założenia scenariuszy polskiego rynku zakładów wzajemnych online	31
Rysunek 16	Scenariusz 1 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]	32
Rysunek 17	Scenariusz 1 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]	33
Rysunek 18	Scenariusz 2 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]	34
Rysunek 19	Scenariusz 2 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]	35
Rysunek 20	Scenariusz 3 – Prognozowany obrót z zakładów wzajemnych i GGR w Polsce dla operatorów onshore i offshore, 2015-2025 [mln zł]	36
Rysunek 21	Scenariusz 3 – Prognozowane przychody podatkowe i wydatki na sponsoring z zakładów wzajemnych online w Polsce, 2015-2025 [mln zł]	37
Rysunek 22	Podsumowanie wyników scenariuszy dla rynku zakładów wzajemnych online w Polsce	38

Zastrzeżenie

Niniejszy raport został stworzony przez Roland Berger Sp. z o.o. („Roland Berger” lub „RB”) dla Remote Gambling Association („Klient”) w związku z projektem „Regulacje w zakresie rynku zakładów wzajemnych online w Polsce – Rozważania dotyczące alternatywnych scenariuszy dla określenia najbardziej korzystnego modelu regulacyjnego dla zakładów wzajemnych online w Polsce”. Raport winien być używany w sposób poufny dla wyłącznych celów Klienta.

Żadna z części niniejszego raportu nie może być dystrybuowana, reprodukowana lub wykorzystywana przez inne osoby lub do innych celów bez wcześniejszej pisemnej zgody Roland Berger.

Podstawowym zadaniem Roland Berger w czasie projektu była ocena i komentarz dot. aktualnego i planowanego statusu rynku zakładów wzajemnych online w Polsce. Roland Berger nie ponosi odpowiedzialności za straty lub szkody wynikające z pracy nad projektem, z wyjątkiem strat lub szkód wynikających bezpośrednio z umyślnej winy lub rażącego zaniedbania.

Informacje zawarte w raporcie zostały zebrane wyłącznie dla celów projektu i są oparte na określonych założeniach oraz danych dostępnych w czasie, kiedy raport był przygotowywany.

Roland Berger rezerwuje sobie prawo do zmiany poniższego raportu w każdym czasie i nie jest zobligowany do dostarczania Klientowi żadnych dodatkowych informacji.

ROLAND BERGER Sp. z o.o.

Plac Bankowy 1

00-139 Warszawa

Polska

+48 22 323 74 60

www.rolandberger.com